

Ársreikningur 2019

A-deild LSR

Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins

Engjateigi 11

105 Reykjavík

550197-3409

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra.....	2-7
Áritun óháðs endurskoðanda.....	8-9
Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris.....	10
Efnahagsreikningur.....	11
Sjóðstreymi.....	12
Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu.....	13
Skýringar.....	14-34
Kennitölur - Fimm ára yfirlit.....	35
Viðauki I - Deildaskipt yfirlit LSR.....	36-39

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Starfsemi sjóðsins

A-deild LSR starfar samkvæmt lögum nr. 1/1997 um LSR, lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, samþykktum sem settar hafa verið um starfsemi sjóðsins og öðrum reglum sem um lífeyrissjóði gilda. Stjórnin hefur einnig samþykkt margvíslegar reglur sem gilda um starfsemi sjóðsins. Hlutverk sjóðsins er:

- Að greiða sjóðfélögum lífeyri.
- Að tryggja sjóðfélaga fyrir tekjumissi í kjölfar örorku og stuðla að fjárhagslegu öryggi maka og barna við andlát sjóðfélaga.
- Að taka við iðgjöldum og varðveita upplýsingar um réttindi sjóðfélaga.
- Að ávaxta fjármuni sjóðsins með sem bestum hætti með hliðsjón af fjárfestingarstefnu að teknu tilliti til áhættu.

LSR er starfræktur í þremur deildum og er hver deild með aðskilinn fjárhag. Deildir sjóðsins eru: A-deild, B-deild og Séreign LSR. Deildaskipt yfirlit LSR er að finna í viðauka I.

LSR fagnaði 100 ára afmæli á árinu 2019. Forveri LSR og jafnframt fyrsti lífeyrissjóðurinn sem stofnaður var á Íslandi varð til 28. nóvember 1919, með gildistöku laga nr. 72/1919 um stofnun lífeyrissjóðs fyrir embættismenn. Með lögum nr. 101/1943 var nafni sjóðsins breytt í Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins. Lögin tóku gildi á árinu 1944 og fólu m.a. í sér að öllum ríkisstarfsmönnum sem ráðnir voru til eins árs eða lengur var veitt aðild að sjóðnum.

Eignir og ávöxtun

Hrein eign til greiðslu lífeyris nam 729.491 milljón kr. í árslok 2019 samanborið við 607.067 milljónir kr. árið áður. Aukning eigna nam 122.424 milljónum kr. milli ára.

Nafnávöxtun ársins 2019 var 16,1% sem samsvarar 13,1% raunávöxtun. Hrein raunávöxtun þ.e. raunávöxtun þegar rekstrarkostnaður hefur verið dreginn frá hreinum fjárfestingartekjum var 13%. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára er 5,8%, síðustu 10 ára 5,4% og frá stofnun sjóðsins árið 1997 hefur meðaltalið verið 3,8%.

Iðgjaldagreiðslur og fjöldi sjóðfélaga

Á árinu 2019 námu lögbundin iðgjöld 32.515 milljónum kr. samanborið við 30.313 milljónir kr. árið áður. Virkir sjóðfélagar, þ.e. sjóðfélagar sem greiða iðgjöld til sjóðsins að meðaltali í hverjum mánuði, voru 27.330 á árinu 2019 samanborið við 26.495 á árinu 2018. Í árslok 2019 áttu 68.408 sjóðfélagar réttindi hjá sjóðnum.

Lífeyrisgreiðslur og fjöldi lífeyrisþega

Á árinu 2019 námu greiðslur til lífeyrisþega 8.991 milljón kr. samanborið við 7.278 milljónir kr. árið áður. Meðalfjöldi lífeyrisþega var 8.140 á árinu 2019 samanborið við 7.177 á árinu 2018.

Fjárfestingartekjur og rekstrarkostnaður

Hreinar fjárfestingartekjur námu 99.562 milljónum kr. samanborið við 29.543 milljónir kr. árið áður. Rekstrarkostnaður sjóðsins, þ.e. skrifstofu- og stjórnunarkostnaður, nam 728 milljónum kr. samanborið við 688 milljónir kr. árið áður. Rekstrarkostnaður í hlutfalli af meðalstöðu eigna var 0,11% á árinu 2019 en var 0,12% árið áður. Stöðugildi hjá LSR voru 53 á árinu 2019 og hlutdeild A-deildar voru 29,7 stöðugildi. Hlutdeild A-deildar í launakostnaði LSR nam 351 milljón kr. af heildarfjárhæð launa og 94 milljónum kr. af launatengdum gjöldum. Sjá nánari upplýsingar í skýringu 6.

Sjóðfélagalán

Lán til sjóðfélaga námu alls 31.563 milljónum kr. á árinu 2019 samanborið við 38.626 milljónir kr. árið áður. Uppgreiðslur námu 11.644 milljónum kr. á árinu 2019 og voru nettó útlán því 19.920 milljónir kr. Fjöldi nýrra útlána var 1.555 á árinu 2019. Í lok ársins voru eftirstöðvar sjóðfélagalána 110.254 milljónir kr. og fjöldi sjóðfélaga á bakvið þau lán var 6.169.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Tryggingafræðileg úttekt og staða lífeyrisaukasjóðs

Tryggingafræðileg úttekt miðað við árslok 2019 sýnir að heildarstaða sjóðsins er neikvæð um 2,9% samanborið við 3,5% neikvæða stöðu í árslok 2018. Eignir sjóðsins hækkuðu mikið á árinu vegna góðrar ávöxtunar en skuldbindingar hans hækkuðu einnig mikið, m.a. vegna breytinga á forsendum varðandi dánarlíkur. Heildarstaða sjóðsins batnaði þó um 1.795 milljónir kr. milli ára eða um 0,6 prósentustig.

Staða sjóðsins er nú í fyrsta skipti reiknuð út frá sértækum líkum varðandi dánarlíkur og örorku. Sértækar líkur eru reiknaðar út frá öllum sjóðfélögum sem eiga réttindi hjá LSR, þ.e. bæði þeim sem eiga réttindi í A-deild og B-deild sjóðsins. Sértækar líkur fyrir LSR eru frábrugðnar almennum líkum á þann hátt að sjóðfélagar LSR lifa almennt lengur og líkur á örorku eru minni. Útreikningur skuldbindinga miðað við sértækar líkur hefur því neikvæð áhrif á tryggingafræðilega stöðu þar sem gert er ráð fyrir að lífeyrisþegar njóti greiðslna úr sjóðnum til lengri tíma en áður var miðað við. Ef staða sjóðsins í árslok 2019 væri reiknuð með sömu forsendum og notaðar voru við úttekt á sjóðnum í árslok 2018 væri heildarstaða hans betri sem nemur 44.180 milljónum kr. og staðan jákvæð um 1,2% í stað þess að vera neikvæð um 2,9%.

Eignir lífeyrisaukasjóðs voru 116.130 milljónir kr. í árslok 2019 en hlutverk hans er að fjármagna muninn milli jafnrar réttindaávinnslu og 65 ára lífeyristökualdurs annars vegar og aldurstengdrar réttindaávinnslu og 67 ára lífeyristökualdurs hins vegar. Þetta gildir um tiltekinn hóp sjóðfélaga að uppfylltum ákveðnum skilyrðum. Á árinu 2019 var 8.221 milljón kr. tekin úr lífeyrisaukasjóði vegna framangreinds. Á móti ávaxtaðist sjóðurinn um 16.579 milljónir kr. Skuldbindingar vegna framtíðargreiðslna úr lífeyrisaukasjóði voru 130.414 milljónir kr. í árslok

Í forsendum tryggingafræðilegrar úttektar er miðað við að ávöxtun eigna sjóðsins á næstu áratugum verði 3,5% umfram hækkun vísitölu neysluverðs. Nánari upplýsingar um tryggingafræðilega stöðu má sjá í sérstöku yfirliti og í skýringu 14.

Stjórnarhættir og áhættustýring

LSR leggur áherslu á góða stjórnarhætti. Í stefnuyfirlýsingu sjóðsins segir; LSR tileinkar sér ábyrga starfshætti, með vönduð vinnubrögð, fagmennsku og frumkvæði að leiðarljósi. Sjóðurinn leggur áherslu á fyrirmyndarþjónustu og öfluga upplýsingatækni. Þannig verður LSR traustur lífeyrissjóður og sjóðfélögum örugg samfylgd.

Stjórn sjóðsins er skipuð átta einstaklingum. Fjármála- og efnahagsráðherra skipar fjóra stjórnarmenn, stjórn BSRB skipar tvo, stjórn BHM einn og stjórn KÍ einn. Stjórnin ber ábyrgð á starfsemi sjóðsins í samræmi við lög um lífeyrissjóði, reglugerðir settar samkvæmt þeim og samþykktir sjóðsins.

Stjórn sjóðsins ræður framkvæmdastjóra, ákveður laun hans, gengur frá starfslýsingu hans og setur honum erindisbréf. Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur sjóðsins í umboði stjórnar.

Endurskoðunarnefnd er undirnefnd stjórnar og er hún skipuð til eins árs í senn. Hún starfar í samræmi við IX. kafla laga um ársreikninga nr. 3/2006. Nefndin hefur eftirlit með vinnuferli við gerð reikningsskila, tilhögun innra eftirlits og aðferðum við áhættumat í því skyni að auka trúverðugleika í starfsemi sjóðsins.

Stjórn sjóðsins hefur samþykkt stjórnarháttayfirlýsingu og er henni ætlað að styðja við góða og ábyrga stjórnarhætti. Með góðum stjórnarháttum í starfsemi LSR er lagður grunnur að traustum samskiptum stjórnenda og starfsmanna sjóðsins við sjóðfélaga, launagreiðendur og ábyrgðaraðila sjóðsins. Með góðum stjórnarháttum er stuðlað að gagnsæi í starfsemi sjóðsins. Við mótun stjórnarháttanna hafa stjórnendur og stjórn sjóðsins litið til og haft til hliðsjónar almenn viðurkennd sjónarmið og leiðbeiningar um góða stjórnarhætti fyrirtækja.

Stjórn sjóðsins hefur jafnframt sett sér starfsreglur. Í starfsreglunum er fjallað um starfsemi, skipan og verksvið stjórnar. Í starfsreglunum er m.a. litið til samþykktar sjóðsins og laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Sérstaklega er litið til þeirra ákvæða er lúta að stjórnarháttum lífeyrissjóða og hæfi. Stjórnarháttayfirlýsingin og starfsreglur stjórnar eru aðgengilegar á vef sjóðsins ásamt fleiri innri reglum sem sjóðurinn hefur sett sér.

Hér á næstu síðu er að finna yfirlit yfir löggjöf, stjórnvaldsreglur, leiðbeinandi tilmæli FME ásamt reglum og stefnum sem LSR hefur sett sér. Listinn er til upplýsinga og er ekki tæmandi. Yfirlit yfir lög, reglugerðir og aðrar reglur opinberra aðila sem gilda um starfsemi lífeyrissjóða er m.a. að finna á vef FME.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Lög frá Alþingi:

- Lög nr. 1/1997 um LSR.
- Lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Reglugerðir:

- Reglugerð nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.
- Reglugerð nr. 698/1998 um ráðstöfun iðgjalds til lífeyrissparnaðar og viðbótartryggingarverndar.
- Reglugerð nr. 916/2009 um fjárfestingarstefnu og úttekt á ávöxtun lífeyrissjóða og vörsluaðila séreignarsparnaðar, með síðari breytingum.
- Reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða.

Reglur og leiðbeiningar FME:

- Reglur nr. 577/2012 um endurskoðunardeildir og sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila lífeyrissjóða.
- Reglur nr. 180/2013 um framkvæmd hæfismats framkvæmdastjóra og stjórnarmanna lífeyrissjóða.
- Reglur nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 3/2010 um hæfi lykilstarfsmanna.
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 6/2014 um útvistun hjá eftirlitsskyldum aðilum.
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 1/2019 vegna áhættu við rekstur upplýsingakerfa eftirlitsskyldra aðila.

Stefnur sem LSR hefur sett sér:

- Áhættustefna.
- Fjárfestingarstefna.
- Hluthafastefna.
- Stefna um ábyrgar fjárfestingar.
- Gæðastefna.
- Jafnréttisáætlun.
- Persónuverndaryfirlýsing.
- Skjala - og upplýsingastefna.
- Starfskjarastefna.
- Starfsmannastefna.
- Upplýsingaöryggisstefna.
- Útvistunarstefna.
- Þjónustustefna.

Reglur í starfsemi LSR:

- Reglur um hlutverk stjórnar, framkvæmdastjóra og annarra starfsmanna við ávöxtun eigna sjóðsins.
- Reglur um lán lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins.
- Reglur um upplýsingagjöf til stjórnar um rekstur.
- Samþykktir sjóðsins.
- Siða- og samskiptareglur.
- Starfsreglur endurskoðunarnefndar.
- Starfsreglur stjórnar.
- Stjórnarháttayfirlýsing.
- Verklagsreglur um verðbréfavíðskipti lífeyrissjóðsins, stjórnar hans og starfsmanna.
- Verklagsreglur um hæfi lykilstarfsmanna.
- Verklagsreglur um varnir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Áhættustýring sjóðsins byggir á framangreindri reglugerð um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Markmið áhættustefnu sjóðsins er að auka öryggi í starfsemi hans með því að greina, fylgjast með og takmarka áhættu í rekstri sjóðsins. Áhættan nær bæði til atvika sem lúta að eignum og skuldbindingum sjóðsins sem og rekstrarlegum þáttum. Nánari umfjöllun um áhættuþætti sem hafa verið skilgreindir í starfsemi sjóðsins, áhættustýringu og áhættustefnu má sjá í skýringu 17.

Áhættustefnan er eitt af lykilverkfærum stjórnar við að uppfylla skyldur sínar gagnvart sjóðnum. Henni er beitt samhliða fjárfestingarstefnu sjóðsins og stuðlar hún að því að lífeyrissjóðurinn nái settum markmiðum með ásættanlegri áhættu í starfsemi sinni með kerfisbundnum og öguðum vinnubrögðum.

Eitt af verkefnum stjórnar er að móta innra eftirlit lífeyrissjóðsins og skjalfesta eftirlitsferla. Allir helstu ferlar í starfseminni hafa verið skjalfestir og hlutverk skilgreind. Lögð er áhersla á að greina helstu áhættuþætti og hefur sjóðurinn innleitt virkt eftirlit til að draga úr áhættu í starfsemi sjóðsins.

Ófjárhagslegar upplýsingar

LSR telst eining tengd almannahagsmunum skv. lögum um ársreikninga nr. 3/2006. Meginhlutverk lífeyrissjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri. Um lífeyrissjóðinn, uppbyggingu og hlutverk gilda sérstök lög, lög nr. 1/1997, en auk framangreindra sérlaga um lífeyrissjóðinn gilda almenn lög um lífeyrissjóði nr. 129/1997.

LSR skal ekki hafa með höndum aðra starfsemi en þá sem nauðsynleg er til að taka við og ávaxta iðgjöld og greiða lífeyri. LSR hefur sett sér starfsreglur sem stjórn starfar eftir. Er þar m.a. kveðið á um að stjórnarmenn og framkvæmdastjóri skulu ekki taka sæti í stjórnnum fyrirtækja í umboði sjóðsins eða sitja í stjórnnum fyrirtækja sem sjóðurinn fjárfestir í. Það sama á við um starfsmenn sjóðsins. Starfsmenn sjóðsins geta þó tekið sæti í stjórnnum, fjárfestingarráðum og ráðgjafarráðum fyrirtækja sem stofnuð eru til að sinna sérstökum þáttum í starfsemi sjóðsins eða fyrirtækjum, sem sjóðurinn á hlut í, og hafa eingöngu fjárvörslu og fjármálaumsýslu að markmiði. Í starfsreglunum er kveðið á um að stjórnarmenn megi ekki gera ráðstafanir sem eru til þess að afla ákveðnum sjóðfélögum, fyrirtækjum eða öðrum ótilhlýðilegra hagsmuna umfram aðra aðila eða á kostnað sjóðsins.

LSR hefur einnig sett sér siða- og samskiptareglur sem gilda fyrir stjórnarmenn og starfsmenn. Umsjón fjármuna og eignastýring felur í sér samskipti við aðila á fjármálamarkaði og útgefendur fjármálagerninga. Með reglunum er lögð áhersla á að starfsmenn sjóðsins byggja samskipti við aðila á fjármálamarkaði og útgefendur fjármálagerninga á almennum grunnreglum sem tryggja gott viðskiptasiðferði á sama tíma og hagsmunir sjóðfélaga séu hafðir að leiðarljósi. Til viðbótar við framangreindar reglur hefur sjóðurinn sett sér reglur sem gilda um verðbréfavíðskipti stjórnarmanna og starfsmanna. Í reglunum er m.a. kveðið á um að stjórnarmenn og starfsmenn skulu ekki taka þátt í meðferð máls ef aðstæður er til þess fallnar að draga óhlutdrægni í efa. Reglurnar kveða jafnframt á að þeir starfsmenn og stjórnarmenn sem búa yfir eða hafa aðgang að trúnaðarupplýsingum sé óheimilt að nýta sér upplýsingarnar á nokkurn hátt eða láta þriðja aðila upplýsingarnar í té. Í reglunum er m.a. lögð sérstök skylda á þá starfsmenn sem koma að starfsemi sem getur valdið hagsmunaárekstrum eða hafa aðgang að trúnaðarupplýsingum að tilkynna um verðbréfavíðskipti sín. Haldin er sérstök skrá um verðbréfavíðskiptin.

Framangreindum reglum, þ.e. starfsreglum stjórnar, siða- og samskiptareglum og reglum um verðbréfavíðskipti stjórnarmanna og starfsmanna er ætlað að koma í veg fyrir hagsmunaárekstra í starfsemi lífeyrissjóðsins og vera vakandi fyrir öllum tengslum sem geta leitt til þeirra.

Sjóðurinn vinnur samkvæmt eigin jafnréttisáætlun og starfar í samræmi við lög um jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008. Á árinu 2019 hlaut LSR viðurkenningu Jafnvægisvogarinnar, hreyfiaflsverkefnið FKA, ásamt 15 öðrum fyrirtækjum og tveimur sveitarfélögum. Þetta var í fyrsta sinn sem viðurkenning Jafnvægisvogarinnar var veitt en á árinu 2018 hafði LSR skrifað undir viljayfirlýsingu um að beita sér fyrir auknu kynjajafnvægi innan sjóðsins og vinna að markmiðum Jafnvægisvogar FKA næstu 5 árin. Hjá sjóðnum er í gangi vinna vegna jafnlaunavottunar og stefnt að því að sjóðurinn fái formlega vottun á árinu 2020.

Sérstök starfsmannastefna gildir innan sjóðsins. Starfsmannastefnunni er m.a. ætlað að vera hvatning jafnt fyrir starfsmenn og stjórnendur til þess að skapa faglegt, krefjandi, skemmtilegt og fjölskylduvænt vinnuumhverfi.

Ein af þeim skyldum sem hvílir á LSR er að setja sér siðferðileg viðmið í fjárfestingum og hefur LSR sett sér stefnu um ábyrgar fjárfestingar. Með ábyrgum fjárfestingum er átt við að litið sé til umhverfislegra þátta, félagslegra þátta og stjórnarháttanna við mat, ákvörðun og eftirfylgni fjárfestinga LSR. Umhverfislegir þættir, félagslegir þættir og stjórnarhættir eru hluti af heildaráhættumati sjóðsins við fjárfestingarákvarðanir og eftirfylgni þeirra þar sem þessir þættir geta haft áhrif á ávöxtun og áhættu til lengri tíma. LSR leitast við að þau félög sem fjárfest er í séu sjálfbær í rekstri og stuðli að sjálfbærri nýtingu auðlinda.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

LSR hvetur þau fyrirtæki sem sjóðurinn fjárfestir í að sýna ábyrgð gagnvart samfélagslegum gildum, umhverfismálum og að starfað sé í samræmi við viðurkenndar leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja. Jafnframt hvetur LSR til þess að fyrirtæki hugi að umhverfismálum t.d. með því að setja sér umhverfisstefnu og sýni aukið gegnsæi með því að skýra frá umhverfislegum þáttum, félagslegum þáttum og stjórnarháttum t.d. í ársskýrslu, samfélagskýrslu eða á sambærilegan máta, hvernig starfsemi fyrirtækisins tengist almennt viðurkenndum viðmiðum á þessu sviði svo sem Heimsmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna, ESG viðmiðum kauphallarinnar og leiðbeiningum um stjórnarhætti fyrirtækja. Framangreint á jafnframt við um rekstrarfélög fyrir hönd þeirra sjóða sem þau starfrækja, verðbréfa- og fjárfestingarsjóði sem og útgefendur annarra fjármálagerninga. Hvað innlendar fjárfestingar í skráðum fjármálagerningum varðar er LSR að láta meta félög og útgefendur skuldabréfa í eignasafni sjóðsins sem skráð eru í kauphöllinni á Íslandi með hliðsjón af umhverfisáhættu, félagslegri áhættu og áhættu tengdri stjórnarháttum. Þegar um innlendar fjárfestingar er að ræða skal framkvæmdastjóri LSR jafnframt kynna stefnu um ábyrgar fjárfestingar fyrir þeim einstaklingum sem fyrirhugað er að gera tillögu um til stjórnarsetu til að ganga úr skugga um hvort þeir telji sig geta starfað í anda stefnunnar. Þegar um fjárfestingar í gegnum þriðja aðila er að ræða leggur LSR áherslu á að innlendir og erlendir samstarfsaðilar hafi sett sér virka stefnu í umhverfislegum þáttum, félagslegum þáttum og stjórnarháttum og geti sýnt með greinargóðum hætti hvort og hvernig sé unnið eftir þeirri stefnu við mat og eftirfylgni fjárfestinga. LSR leggur jafnframt áherslu á að tekið sé tillit til framangreindra þátta og samfélagsáhættu í rekstri óskráðra fyrirtækja og sjóða.

LSR hefur um árabíl verið aðili að reglum Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (United Nations Principles for Responsible Investment) og þar með hefur sjóðurinn skuldbundið sig til að horfa til framangreindra þátta við mat og ákvarðanir á fjárfestingum. Í tengslum við aðild sína að framangreindum reglum Sameinuðu þjóðanna þarf sjóðurinn einnig að gera ítarlega grein fyrir fjárfestingarákvörðunum sínum og eftirfylgni þeirra á hverju ári og hvernig þær samræmast reglunum. LSR er meðal stofnaðila að IcelandSIF en tilgangur þeirra samtaka er að efla þekkingu fjárfesta á aðferðarfræði sjálfbærra og ábyrgra fjárfestinga og auka umræðu um þær.

Framtíðarhorfur og atburðir eftir lok reikningsárs

Á komandi árum mun lífeyrissjóðurinn hafa áfram að höfuðmarkmiði að ávaxta eignir innan ramma laga og fjárfestingarstefnu sjóðsins í þeim tilgangi að standa undir lífeyrisskuldbindingum og hámarka réttindi sjóðfélaga.

Tryggingafræðileg staða sjóðsins miðað við árslok 2019 er innan skilgreindra marka og er hann fær um að standa við skuldbindingar sínar gagnvart sjóðfélögum í framtíðinni. Tryggingafræðileg úttekt sjóðsins byggir nú á raunverulegri dánartíðni og örorkutíðni sjóðfélaga í stað þess að horfa til allra landsmanna eins og áður var gert.

Greidd iðgjöld til sjóðsins á árinu 2019 voru tæplega fjórfalt hærra en lífeyrisgreiðslur. Innflæði í sjóðinn er því mikið og má segja að hann sé í uppbyggingarfasa. Samkvæmt fjárfestingarstefnu mun stór hluti innflæðis á næstu árum fara í erlendar fjárfestingar og útlán til sjóðfélaga.

Ávöxtun á síðastliðnu ári var mjög góð. Vegna útbreiðslu COVID-19 faraldursins hefur hins vegar orðið mikil lækkun á verðbréfamörkuðum heims það sem af er árinu 2020. Ljóst er að mörg fyrirtæki, bæði innlend og erlend, sem sjóðurinn á eignarhlut í hafa orðið fyrir skakkaföllum, að minnsta kosti til skamms tíma. Ríkisstjórnir víða um heim, þar á meðal ríkisstjórn Íslands, hafa kynnt umfangsmiklar mótvægisáðgerðir til að draga úr neikvæðum áhrifum af faraldrinum á efnahagslífið. Óvíst er hver heildaráhrifin munu verða á ávöxtun ársins 2020 og stöðu sjóðsins í árslok.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Það er álit stjórnar sjóðsins að allar upplýsingar komi fram í ársreikningnum, sem nauðsynlegar eru til að glöggva sig á stöðu hans í árslok, rekstrarárangri ársins og fjárhagslegri þróun. Stjórn og framkvæmdastjóri sjóðsins staðfesta hér með ársreikninginn með undirritun sinni.

Reykjavík 17. apríl 2020

Í stjórn LSR

Gunnar Björnsson, formaður stjórnar

Árni Stefán Jónsson, varaformaður stjórnar

Áslaug María Friðriksdóttir

Guðrún Ögmundsdóttir

Ragnar Þór Pétursson

Unnur Pétursdóttir

Viðar Helgason

Þórveig Þormóðsdóttir

Framkvæmdastjóri

Harpa Jónsdóttir

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning A-deildar LSR fyrir árið 2019. Ársreikningurinn hefur að geyma yfirlit yfir breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning þann 31. desember 2019, yfirlit um sjóðstreymi, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu A-deildar LSR, upplýsingar um mikilvægar reikningskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu sjóðsins á árinu 2019, efnahag hans 31. desember 2019 og breytingu á handbæru fé á árinu 2019, í samræmi við lög og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða.

Grundvöllur fyrir álit

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt þeim stöðlum er nánar lýst í kaflanum um ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins. Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Óhæði

Við erum óháð Lífeyrissjóði starfsmanna ríkisins í samræmi við alþjóðlegar siðareglur fyrir endurskoðendur (IESBA Code) og viðeigandi settar siðareglur á Íslandi og höfum uppfyllt önnur ákvæði þeirra.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri sjóðsins eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórn og framkvæmdastjóra að meta rekstrarhæfi sjóðsins og eftir því sem við á, skýra frá þeim atriðum sem varða rekstrarhæfið og notkun forsendunnar um áframhaldandi rekstrarhæfi, nema ætlunin sé að leysa upp sjóðinn eða hætta starfsemi hans, eða ef enginn annar raunhæfur valkostur er í stöðunni.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er af völdum sviksemi eða mistaka og að gefa út áritun sem felur í sér álit okkar. Nægjanleg vissu er mikil vissu, en ekki trygging þess að endurskoðun framkvæmd í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla muni uppgötva allar verulegar skekkjur séu þær til staðar. Skekkjur geta orðið vegna mistaka eða sviksemi og eru álitnar verulegar ef þær, einar og sér eða samanlagðar, gætu haft áhrif á fjárhagslega ákvarðanatöku notenda ársreikningsins.

Við endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggjum við á faglegri dómgreind og beitum ávallt faglegri tortryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

- Við greinum og metum hættur á verulegum skekkjum í ársreikningnum, hvort sem er vegna mistaka eða sviksemi, hönnum og framkvæmum endurskoðunaraðgerðir til að bregðast við þeim hættum og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi til að byggja álit okkar á. Hættan á að uppgötva ekki verulega skekkju vegna sviksemi er meiri en að uppgötva ekki skekkju vegna mistaka, þar sem sviksemi getur falið í sér samsæri, skjalafals, misvísandi framsetningu ársreiknings, að einhverju sé viljandi sleppt eða að farið sé framhjá innri eftirlitsaðgerðum.
- Við öflum skilnings á innra eftirliti, sem snertir endurskoðunina, í þeim tilgangi að hanna viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki í þeim tilgangi að veita álit á virkni innra eftirlits sjóðsins.
- Við metum hvort reikningskilaaðferðir sem notaðar eru, og tengdar skýringar, séu viðeigandi og hvort reikningshaldslegt mat stjórnenda sé raunhæft.

Áritun óháðs endurskoðanda

- Við ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um rekstrarhæfi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi. Ef við teljum að verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum ársreikningsins í áritun okkar. Ef slíkar skýringar eru ófullnægjandi þurfum við að víkja frá fyrirvaralausri áritun okkar. Niðurstaða okkar byggir á endurskoðunargögnum sem aflað er fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni valdið óvissu um rekstrarhæfi sjóðsins.
- Við metum í heild sinni hvort framsetning og uppbygging ársreikningsins, þ.m.t. innihald og skýringar, gefi glögga mynd af undirliggjandi viðskiptum og atburðum.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem koma upp í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka á innra eftirliti sem fram koma við endurskoðunina, eftir því sem við á.

Við höfum einnig lýst því yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við höfum uppfyllt skyldur siðareglna um óhæði og upplýsum um öll tengsl eða önnur atriði sem raunhæft er að ætla að gætu mögulega haft áhrif á óhæði okkar og eftir því sem við á, til hvaða varúðarráðstafana við höfum gripið til að tryggja óhæði okkar.

Reykjavík, 17. apríl 2020

Árni Snæbjörnsson
Löggiltur endurskoðandi

Ernst & Young ehf.
Borgartúni 30
105 Reykjavík

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris

	Skýr.	2019	2018
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga		8.373.416	7.810.144
Iðgjöld launagreiðenda		24.140.119	22.518.177
Réttindaflutningar og endurgreiðslur		1.424	(14.833)
Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði		290.090	244.345
		<u>32.805.049</u>	<u>30.557.833</u>
Lífeyrir			
Heildarfjárhæð lífeyris	3.1	8.991.218	7.278.160
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	3.2	219.636	197.912
		<u>9.210.854</u>	<u>7.476.072</u>
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	4.1	69.529.211	4.812.865
Hreinar tekjur af skuldabréfum	4.2	30.080.607	22.198.582
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé		330.350	2.803.341
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		4.302	2.308
Fjárfestingargjöld	5	(382.795)	(273.950)
		<u>99.561.676</u>	<u>29.543.146</u>
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	6	728.353	687.809
Önnur gjöld		<u>3.719</u>	<u>151</u>
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		122.423.799	51.936.946
Hrein eign frá fyrra ári		<u>607.066.905</u>	<u>555.129.959</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		<u>729.490.704</u>	<u>607.066.905</u>

Efnahagsreikningur

	Skýr.	2019	2018
Eignir			
Fjárfestingar	9,15		
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	7	323.889.788	229.554.738
Skuldabréf	8	385.478.872	359.954.798
		<u>709.368.659</u>	<u>589.509.536</u>
Kröfur			
Kröfur á launagreiðendur		2.367.830	2.277.386
Aðrar kröfur	10	123.842	156.855
		<u>2.491.672</u>	<u>2.434.241</u>
Ýmsar eignir			
Varanlegir rekstrarfjármunir	11	429.189	446.892
Handbært fé		17.791.448	15.149.161
		<u>17.791.448</u>	<u>15.149.161</u>
Eignir samtals		<u>730.080.969</u>	<u>607.539.830</u>
Skuldir			
Áfallin lífeyrisskuldbinding	12	117.602	101.541
Aðrar skuldir	13	472.663	371.383
Skuldir samtals		<u>590.265</u>	<u>472.924</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		<u>729.490.704</u>	<u>607.066.905</u>
Skuldbindingar utan efnahags	15		
Áhættuþættir í starfsemi, áhættustýring og áhættustefna	17		
Kennitölur	18		

Sjóðstreymi

	2019	2018
Inngreiðslur		
Iðgjöld	32.772.568	30.438.421
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	261.498	557.290
Aðrar inngreiðslur	110.783	129.886
	<u>33.144.849</u>	<u>31.125.597</u>
Útgreiðslur		
Lífeyrir	9.151.294	7.447.723
Rekstrarkostnaður	710.080	601.118
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	0	21.954
Aðrar útgreiðslur	126.584	151.847
	<u>9.987.957</u>	<u>8.222.642</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	<u>23.156.891</u>	<u>22.902.955</u>
Fjárfestingarhreyfingar		
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	1.962.348	2.122.069
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(75.838.452)	(55.807.005)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	48.745.767	15.931.853
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	43.918.128	36.938.127
Keypt skuldabréf	(57.304.326)	(71.673.148)
Seld skuldabréf	17.928.776	33.636.033
Seldar fullnustueignir	0	112.497
Gjöld vegna fullnustueigna	0	(2.366)
	<u>(20.587.760)</u>	<u>(38.741.939)</u>
Breyting á handbæru fé	2.569.132	(15.838.985)
Gengismunur af handbæru fé	73.155	2.248.359
Handbært fé í upphafi árs	15.149.161	28.739.787
Handbært fé í lok árs	<u>17.791.448</u>	<u>15.149.161</u>

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu 31. desember 2019

Eignir	Skýr.	2019		
		Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris		729.490.704	0	729.490.704
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		(22.307.219)	0	(22.307.219)
Mismunur á bókfærðu verði og matsverði skráðra hlutabréfa		(7.263.215)	0	(7.263.215)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(6.236.845)	0	(6.236.845)
Núvirði framtíðarrekkstrarkostnaðar		(6.051.251)	(9.538.630)	(15.589.881)
Núvirði framtíðariðgjalda		0	388.923.415	388.923.415
Eignir samtals		<u>687.632.173</u>	<u>379.384.785</u>	<u>1.067.016.958</u>

Skuldbindingar

Ellilífeyrir		524.347.755	471.008.539	995.356.294
Örorkulífeyrir		39.041.673	35.695.137	74.736.810
Makalífeyrir		13.424.424	12.443.419	25.867.843
Barnalífeyrir		759.728	2.362.852	3.122.580
Skuldbindingar samtals		<u>577.573.580</u>	<u>521.509.947</u>	<u>1.099.083.527</u>

Eignir umfram skuldbindingar	14	<u>110.058.593</u>	<u>(142.125.162)</u>	<u>(32.066.570)</u>
------------------------------------	----	--------------------	----------------------	---------------------

Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok	19,1%	-27,3%	-2,9%
--	-------	--------	-------

Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun	18,8%	-26,4%	-3,5%
---	-------	--------	-------

Eignir	Skýr.	2018		
		Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris		607.066.905	0	607.066.905
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		(7.268.141)	0	(7.268.141)
Mismunur á bókfærðu verði og matsverði skráðra hlutabréfa		(1.824.349)	0	(1.824.349)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(4.584.661)	0	(4.584.661)
Núvirði framtíðarrekkstrarkostnaðar		(4.792.907)	(8.187.321)	(12.980.228)
Núvirði framtíðariðgjalda		0	363.262.001	363.262.001
Eignir samtals		<u>588.596.847</u>	<u>355.074.680</u>	<u>943.671.527</u>

Skuldbindingar

Ellilífeyrir		442.962.839	426.395.304	869.358.143
Örorkulífeyrir		37.917.837	38.863.782	76.781.620
Makalífeyrir		13.772.305	14.176.905	27.949.211
Barnalífeyrir		675.710	2.768.020	3.443.730
Skuldbindingar samtals		<u>495.328.691</u>	<u>482.204.012</u>	<u>977.532.703</u>

Eignir umfram skuldbindingar	14	<u>93.268.156</u>	<u>(127.129.333)</u>	<u>(33.861.177)</u>
------------------------------------	----	-------------------	----------------------	---------------------

Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok	18,8%	-26,4%	-3,5%
--	-------	--------	-------

Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun	23,0%	-27,2%	-2,3%
---	-------	--------	-------

1. Almennar upplýsingar um sjóðinn

A-deild LSR tók til starfa árið 1997 og starfar hún á grundvelli laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og laga nr. 1/1997 um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins. Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir sjóðsins og með hliðsjón af lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

2. Reikningsskilaaðferðir

2.1 Grundvöllur reikningsskila

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög nr. 3/2006 um ársreikninga og reglur Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.

2.2 Starfrækslu- og framsetningargjaldmiðill

Ársreikningurinn er settur fram í þúsundum íslenskra króna, sem er bæði starfrækslugjaldmiðill og framsetningargjaldmiðill lífeyrissjóðsins.

2.3 Mat og ákvarðanir

Við gerð reikningsskilanna þurfa stjórnendur að meta ýmis atriði og gefa sér forsendur um mat á eignum, skuldum, tekjum og gjöldum. Þó svo mat þetta sé samkvæmt bestu vitund stjórnenda geta raunveruleg verðmæti þeirra liða sem þannig eru metnir reynst önnur en niðurstaða samkvæmt matinu.

Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau.

Stjórnendur hafa gefið sér forsendur um og lagt reikningshaldslegt mat á eftirfarandi liði sem hafa veruleg áhrif á ársreikning lífeyrissjóðsins:

- i) Stigskipting gangvirðis, sjá skýringu 16.2.
- ii) Tryggingafræðileg staða, sjá skýringu 14.

2.4 Iðgjöld og réttindi

Við mat á óinnheimtum iðgjöldum í árslok er m.a. stuðst við upplýsingar um iðgjaldaskil sem hafa átt sér stað eftir lok reikningsársins. Áætluð óinnheimt iðgjöld í árslok eru færð til eignar sem krafa á launagreiðendur.

Iðgjald til sjóðsins er 15,5% af heildarlaunum þar sem sjóðfélagi greiðir 4% iðgjald og launagreiðandi 11,5%. Ávinnsla réttinda er aldurstengd en meirihluti sjóðfélaga á þó rétt á jafnri ávinnslu skv. eldra fyrirkomulagi, að uppfylltum ákveðnum skilyrðum.

Réttur til töku ellilífeyris er ekki háður starfslokum heldur er þar almenn heimild til að hefja töku lífeyris milli 60 og 80 ára aldurs. Viðmiðunaraldur lífeyristöku er 65 ár hjá þeim sem eiga rétt á jafnri réttindaávinnslu en 67 ár hjá þeim sem eru í aldurstengdri réttindaávinnslu. Þá er heimilt að taka hálfan lífeyri frá 60 ára til 80 ára aldurs.

2.5 Iðgjald til starfsendurhæfingar

Hlutverk VIRK Starfsendurhæfingarsjóðs er að efla starfsgetu einstaklinga með heilsubrest sem stefna að aukinni þátttöku á vinnumarkaði.

A-deild annast innheimtu á iðgjaldi frá launagreiðendum sem er skilað mánaðarlega til VIRK í samræmi við 5. gr. laga nr. 60/2012 um Atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða.

Þá greiðir A-deild jafnframt sérstakt iðgjald til VIRK sem dregið er af iðgjaldatekjum sjóðsins en það nemur sömu upphæð og innheimt er af launagreiðendum í samræmi við 6. gr. framangreindra laga. Fjárhæðin er færð til gjalda undir lífeyri, sjá nánar í skýringarlið 3.2.

A-deild fær greidda þóknun vegna innheimtu og umsýslu fyrir VIRK. Þóknunin kemur til lækkunar á ýmsum öðrum skrifstofu- og stjórnunarkostnaði, sjá skýringarlið nr. 6.

Greiðslur til VIRK skiptast þannig:	2019	2018
Innheimt iðgjald af launagreiðendum	206.949	192.501
Kostnaður A-deildar vegna starfsendurhæfingar	206.949	192.501
Þóknun vegna innheimtu og umsýslu fyrir VIRK	(5.174)	(4.813)
Samtals greitt til VIRK vegna starfsendurhæfingar	408.723	380.190

2.6 Hreinar fjárfestingartekjur

Undir þennan lið eru færðar allar fjárfestingartekjur sjóðsins að frádragnum öllum fjárfestingargjöldum.

Viðskipti í öðrum myntum en íslenskum krónum eru umreiknuð yfir í íslenskar krónur á gengi viðskiptadags. Gengismunur sem myndast við greiðslu og innheimtu krafna er færður í yfirliti um breytingu á hreinni eign sem og áfallinn gengismunur á eignir í árslok.

a) Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í hlutabréfum og hlutdeildarskírteinum að frádragnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en þeirra sem greint er frá í skýringu 5 um fjárfestingargjöld.

Undir þennan lið falla arðgreiðslur, söluhagnaður og sölutap sem og breytingar á gangvirði.

Arður er tekjufærður þegar ákvörðun aðalfundar um arðgreiðslu í viðkomandi félagi liggur fyrir. Í skýringu 4.1 má sjá breytingar á gangvirði 20 stærstu fjárfestinga sjóðsins í félögum og sjóðum.

b) Hreinar tekjur af skuldabréfum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í skuldabréfum að frádragnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en þeirra sem greint er frá í skýringu nr. 5 um fjárfestingargjöld.

Hér eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökugjöld af sjóðfélagalánum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breytingar á gangvirði til lækkunar og lækkunar og hliðstæðar tekjur og gjöld.

Hér undir er einnig færð varúðarniðurfærsla skuldabréfa vegna þeirrar tapsáhættu sem er fyrir hendi á reikningsskiladegi.

c) Aðrar fjárfestingartekjur

Undir liðinn aðrar fjárfestingartekjur falla m.a. tekjur af fullnustueignum lífeyrissjóðsins.

d) Fjárfestingargjöld

Hér eru færð fjárfestingargjöld og þóknanir til fjármálafyrirtækja, verðbréfasjóða og sjóða um sameiginlega fjárfestingu vegna umsýslu og stjórnunar á fjárfestingum sjóðsins. Í skýringu nr. 5 er greint frá áætluðum og reiknuðum fjárfestingargjöldum vegna fjárfestinga sjóðsins í innlendum og erlendum verðbréfasjóðum og sjóðum um sameiginlega

2.7 Rekstrarkostnaður

Allur skrifstofu- og stjórnunarkostnaður lífeyrissjóðsins fellur undir rekstrarkostnað, þ.m.t. launakostnaður starfsmanna sjóðsins. Kostnaðurinn er færður til gjalda þegar hann fellur til. Sjá nánar í skýringu 6.

2.8 Fjárfestingar

Fjárfestingar eru fjármálagerningar samkvæmt skilgreiningu laga um verðbréfavíðskipti nr. 108/2007. Fjárfestingar sjóðsins samanstanda af eignarhlutum í félögum og sjóðum, skuldabréfum, bundnum bankainnstaðum, fjárfestingum í íbúðarhúsnæði og öðrum fjárfestingum.

Stjórnendur ákvarða flokkun fjárfestinga þegar þær eru færðar í upphafi.

a) Matsaðferðir fjárfestinga

Fjármálagerningar, aðrir en útlán til sjóðfélaga og skuldabréf sem haldið er til gjalddaga, eru metnir á gangvirði í samræmi við settar reikningsskilareglur. Útlán til sjóðfélaga og skuldabréf sem sjóðurinn tilgreinir að haldið verði til gjalddaga, eru færð á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við upphaflega ávöxtunarkröfu og aðferð virkra vaxta.

Gangvirði fjármálagerninga sem skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði er markaðsverð í árslok en gangvirði annarra fjárfestinga (óskráðra) í þessum flokki byggist á verðmatsaðferðum sem lýst er í skýringu 16. Í þeirri skýringu eru jafnframt upplýsingar um stigskiptingu gangvirðis samkvæmt verðmatsaðferðum.

b) Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf, hlutdeildarskírteini verðbréfasjóða og hlutdeildarskírteini sjóða um sameiginlega fjárfestingu. Þessi flokkur fjárfestinga er færður á gangvirði.

c) Skuldabréf

Undir skuldabréf eru færð öll skuldabréf, bæði verðbréf sem eru á afskrifuðu kostnaðarverði og gangvirði. Undir þennan flokk falla jafnframt útlán. Skuldabréf og útlán eru færð með áföllnum vöxtum, verðbótum og gengismun í árslok. Verðbætur miðast við viðeigandi vísitölu næsta mánaðar eftir lok reikningsárs. Í skýringu 8 er gerð nánari grein fyrir skiptingu skuldabréfa eftir reikningshaldslegri meðhöndlun.

d) Niðurfærsla skuldabréfa og útlána

Við mat á útlánnum og skuldabréfum sem færð eru á afskrifuðu kostnaðarverði er tekið tillit til þeirrar tapsáhættu sem kann að vera fyrir hendi á reikningsskiladegi í samræmi við settar reikningsskilareglur. Varúðarframlög vegna tapsáhættunnar eru færð á niðurfærslureikning sem dreginn er frá stöðu skuldabréfa og útlána til sjóðfélaga í árslok.

2.9 Kröfur

Kröfur eru færðar á gangvirði við upphaflega skráningu í bókhald. Á hverjum reikningsskiladegi eru kröfur metnar með hliðsjón af tapsáhættu og fært á afskriftarrekning samkvæmt niðurstöðu slíks mats. Afskriftin er dregin frá viðkomandi lið í efnahagsreikningi og gjaldfærð undir önnur gjöld í yfirliti um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris.

Skýringar

2.10 Varanlegir rekstrarfjármunir og óefnislegar eignir

Fasteignir og aðrir varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum. Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti af kostnaðarverði og greinast þannig:

- i) Fasteign 1,5%
- ii) Innréttingar og skrifstofutæki 10-15%

2.11 Handbært fé

Handbært fé er fært í efnahagsreikning á kostnaðarverði. Handbært fé samkvæmt sjóðstreymi samanstendur af óbundnum bankainnistæðum í íslenskum krónum og erlendum gjaldmiðlum.

2.12 Umreikningur í íslenskar krónur

Eignir í erlendra mynt eru umreiknaðar í íslenskar krónur miðað við opinbert kaupgengi Seðlabanka Íslands í árslok.

3. Lífeyrir

3.1 Greiddur lífeyrir skiptist þannig:

	2019	2018
Ellilífeyrir	6.113.428	4.803.572
Örorkulífeyrir	2.501.722	2.152.730
Makalífeyrir	209.328	176.296
Barnalífeyrir	166.741	145.562
	<u>8.991.218</u>	<u>7.278.160</u>

3.2 Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris:

	2019	2018
Kostnaður vegna endurhæfingar	206.949	192.501
Kostnaður vegna örorkumats og tekjueftirlits	12.688	5.411
	<u>219.636</u>	<u>197.912</u>

4. Hreinar fjárfestingartekjur

4.1 Hreinar tekjur af eignarhlutum í innlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2019	Arður	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samtals 2019	Hreinar tekjur samtals 2018
Marel hf.	18.174.400	240.342	7.759.396	7.999.739	1.782.170
Össur hf.	15.435.828	44.380	6.661.712	6.706.092	2.033.852
Brim hf.	8.535.530	194.400	1.134.777	1.329.177	(101.025)
Reitir fasteignafélag hf.	5.664.330	146.150	221.785	367.935	(971.911)
Hagar hf.	5.510.040	115.427	(290.422)	(174.995)	1.419.190
Aðrar eignir	43.773.755	1.022.119	1.265.356	2.287.474	(2.651.928)
	<u>97.093.883</u>	<u>1.762.818</u>	<u>16.752.604</u>	<u>18.515.422</u>	<u>1.510.347</u>

Hreinar tekjur af eignarhlutum í erlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2019	Áhrif gjaldmiðils	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samtals 2019	Hreinar tekjur samtals 2018
Vanguard Global Stock Index	25.448.439	546.498	4.856.642	5.403.139	166.641
SSgA World Index Fund	22.899.295	425.892	4.117.368	4.543.260	(433.646)
MFS FCP Global Equity	20.472.551	616.706	4.820.400	5.437.106	95.652
Schroder Global Active Value	16.094.495	532.746	2.573.267	3.106.013	(650.880)
Wellington Global Quality Growth	14.628.485	301.516	3.194.268	3.495.784	652.860
Morgan Stanley AEA Global C. Portfolio ..	10.975.443	314.983	2.623.235	2.938.218	(317.145)
JP Morgan Emerging Markets Equity	9.721.675	294.383	2.250.158	2.544.541	(249.157)
Storebrand Global Indeks	9.225.983	(196.795)	769.283	572.488	0
GuardCap Global Equity Fund	9.020.444	224.048	1.806.165	2.030.213	539.922
Jupiter European Growth	8.569.723	125.737	1.994.009	2.119.746	74.473
Schroder Global Core	8.418.611	307.264	1.950.094	2.257.358	88.974
T. Rowe Price US Large Growth	7.522.741	230.631	1.669.266	1.899.898	751.467
Seilern World Growth	6.545.413	190.808	1.702.665	1.893.473	379.153
Morgan Stanley Global Opport. Fund	5.883.146	139.326	1.425.717	1.565.043	(166.896)
Montanaro European Smaller C. fund	5.245.286	79.503	1.141.967	1.221.470	(95.172)
Aðrar eignir	46.124.174	1.361.699	8.624.341	9.986.040	2.466.273
	<u>226.795.904</u>	<u>5.494.944</u>	<u>45.518.845</u>	<u>51.013.789</u>	<u>3.302.517</u>

Samtals hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum 69.529.211 4.812.865

4.2 Hreinar tekjur af skuldabréfum sundurliðast þannig:

Skuldabréf haldið til gjalddaga	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2019	Samtals 2018
Ríkistryggð skuldabréf	6.825.887	46.006	0	6.871.892	6.771.975
Skuldabréf sveitarfélaga	1.486.359	0	0	1.486.359	948.997
Skuldabréf lánastofnana	317.711	0	95.310	413.021	333.489
Skuldabréf fyrirtækja	1.767.931	0	0	1.767.931	2.066.165
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	5.841.260	0	(204.439)	5.636.822	5.199.881
	<u>16.239.148</u>	<u>46.006</u>	<u>(109.129)</u>	<u>16.176.024</u>	<u>15.320.507</u>

Skýringar

	Gangvirðis- breyting	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2019	Samtals 2018
Skuldabréf færð á gangvirði					
Ríkistryggð skuldabréf	9.535.121	0	0	9.535.121	4.265.992
Skuldabréf sveitarfélaga	957.739	0	0	957.739	191.671
Skuldabréf lánastofnana	1.556.392	0	0	1.556.392	1.437.943
Skuldabréf fyrirtækja	1.855.331	0	0	1.855.331	970.954
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	0	0	0	0	11.515
	13.904.583	0	0	13.904.583	6.878.075
Samtals tekjur af skuldabréfum	30.143.730	46.006	(109.129)	30.080.607	22.198.582

Breyting á niðurfærslu sjóðfélagalána og annarra veðlána greinist þannig:	2019	2018
Niðurfærsla 1.1	936.190	844.631
Endanlega afskrifað á árinu	(38.084)	(20.758)
Breyting á niðurfærslu	204.439	112.318
Niðurfærsla 31.12	1.102.545	936.190

5. Fjárfestingargjöld

	Bein fjárfestingar- gjöld	Áætluð og reiknuð fjárfestingar- gjöld	Fjárfestingar- gjöld samtals	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjárfestingar- gjalda alls af meðaleign
Árið 2019					
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða	0	22.628	22.628	6.149.118	0,37%
Vegna innlendra fagfjárfestarsjóða	0	180.368	180.368	14.485.644	1,25%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	89.670	831.836	921.507	163.668.640	0,56%
Vegna erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	212.631	710.525	923.157	24.296.164	3,80%
Kaup- og sölupóknarir vegna verðbréfavíðskipta	39.923	0	39.923	-	-
Vörslupóknarir	39.669	0	39.669	-	-
Önnur fjárfestingargjöld	901	0	901	-	-
	382.795	1.745.358	2.128.153	208.599.567	1,02%

	Bein fjárfestingar- gjöld	Áætluð og reiknuð fjárfestingar- gjöld	Fjárfestingar- gjöld samtals	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjárfestingar- gjalda alls af meðaleign
Árið 2018					
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða	0	23.308	23.308	5.095.214	0,46%
Vegna innlendra fagfjárfestarsjóða	0	204.093	204.093	14.261.636	1,60%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	52.474	622.320	674.794	117.526.037	0,58%
Vegna erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	145.126	362.000	507.126	15.925.474	2,99%
Kaup- og sölupóknarir vegna verðbréfavíðskipta	29.758	0	29.758	-	-
Vörslupóknarir	37.052	0	37.052	-	-
Önnur fjárfestingargjöld	9.541	0	9.541	-	-
	273.950	1.211.721	1.485.671	152.808.362	0,97%

6. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður

	2019	2018
Launakostnaður	626.325	558.752
Launatengd gjöld	168.497	154.450
Upplýsingatækni, rekstur tölvukerfa og upplýsingaveitur	188.377	188.056
Aðkeypt þjónusta og kynningarkostnaður	66.662	53.143
Fjármálaeftirlitið, eftirlitsgjald	43.830	41.332
Aðkeypt varsla verðbréfa og kerfisaðgangur (APX)	37.255	36.096
Lífeyrisskuldbindingar	36.944	42.157
Burðargjöld, birtingarkerfi og prentkostnaður	36.293	33.621
Árgjald til Landsamtaka lífeyrissjóða og Umboðsmanns skuldara	33.236	32.747
Húsnæðiskostnaður	22.173	35.964
Afskrift fasteignar og fastafjármuna	17.702	18.584
Áfallin orlofsskuldbinding	(2.090)	69.682
Ýmis annar skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	49.738	46.956
	1.324.941	1.311.539
Kostnaður greiddur af öðrum	(596.588)	(623.731)
Samtals skrifstofu- og stjórnunarkostnaður A-deildar LSR	728.353	687.809

Sérstakar innri reglur gilda um skiptingu sameiginlegs kostnaðar milli A-deildar, B-deildar og Séreignar LSR.

Á árinu 2018 var færð til gjalda áfallin orlofsskuldbinding en hún hafði ekki verið færð til gjalda áður. Á árinu 2019 er færð breyting á orlofsskuldbindingu milli ára.

LSR heldur utan um réttindi og annast lífeyrisgreiðslur fyrir hönd ríkissjóðs til fyrrum alþingismanna, ráðherra og fyrrum sjóðfélaga í Eftirlaunasjóði starfsmanna Útvegsbanka Íslands. Ríkissjóður Íslands tekur þátt í sameiginlegum kostnaði LSR í samræmi við sérstakar reglur sem aðilar hafa undirritað sín á milli.

Skipting kostnaðar niður á deildir LSR og Ríkissjóð Íslands:

	2019	2018
A-deild LSR	728.353	687.809
B-deild LSR	559.849	587.551
Séreign LSR	12.875	13.002
Ríkissjóður Íslands	23.864	23.178
	1.324.941	1.311.539

Heildarlaun stjórnar, endurskoðunarnefndar, framkvæmdastjóra og lykilstarfsmanna sundurliðast þannig:

Stjórnar- og nefndarstörf:	2019	2018
Unnur Pétursdóttir (formaður 2019, varaformaður 2018)	4.096	2.956
Gunnar Björnsson (varaformaður 2019, formaður 2018)	3.072	3.944
Árni Stefán Jónsson (stjórnarmaður)	2.048	1.975
Áslaug María Friðriksdóttir (stjórnarmaður)	2.048	1.975
Guðrún Ögmundsdóttir (stjórnarmaður)	2.048	1.975
Ragnar Þór Pétursson (stjórnarmaður)	2.048	0
Viðar Helgason (stjórnarmaður)	2.048	1.975
Þórveig Þormóðsdóttir (stjórnarmaður)	2.048	1.986
Guðrún Árnadóttir (varamaður í stjórn)	35	0
Kristín Á. Guðmundsdóttir (varamaður í stjórn)	35	0
Oddur Jakobsson (varamaður í stjórn)	141	0
Stefanía Bjarnadóttir (varamaður í stjórn)	106	141
Sverrir Jónsson (varamaður í stjórn)	71	71
Birgir Guðjónsson (varamaður í stjórn)	0	231
Þórður Á. Hjaltsted (stjórnarmaður, hætti 2018)	0	1.975
Halldóra Friðjónsdóttir (formaður LH)	0	618
Guðjón Hauksson (varaformaður LH)	0	463
Oddur Gunnarsson (stjórnarmaður LH)	0	309
Ragnheiður Gunnarsdóttir (stjórnarmaður LH)	0	309
	19.844	20.902

Lífeyrissjóður hjúkrunarfræðinga (LH) sameinaðist B-deild í ársbyrjun 2018 en stjórn LH starfaði út maí á því ári.

Endurskoðunarnefnd:	2019	2018
Gylfi Magnússon (formaður endurskoðunarnefndar)	1.854	1.740
Viðar Helgason (frá 01.07.2018)	927	450
Þórveig Þormóðsdóttir	927	870
Marianna Jónasdóttir (til 30.06.2018)	0	420
	3.708	3.480

Framkvæmdastjóri og lykilstarfsmenn:	2019	2018
Framkvæmdastjóri, Harpa Jónsdóttir (frá 22.08.2019)	10.270	0
Framkvæmdastjóri, Haukur Hafsteinsson (til 21.08.2019)	20.260	28.122
Forstöðumaður áhættustýringar	18.828	18.470
Forstöðumaður eignastýringar	24.036	22.115
Forstöðumaður upplýsingatækni	18.148	17.241
Skrifstofu- og fjármálastjóri	21.963	21.109
	113.506	107.057

Auk launagreiðslna hér að ofan fékk Harpa framkvæmdastjóri LSR greiðslur sem stjórnarmaður hjá Landsamtökum lífeyrissjóða (LL) og námu þær 276 þúsund kr. á árinu 2019. Fráfarandi framkvæmdastjóri LSR fékk einnig greiðslur sem stjórnarmaður í LL og námu þær 1.028 þúsund kr. á síðasta ári. Þá fékk forstöðumaður eignastýringar greiðslur að fjárhæð 3.241 þúsund kr. vegna setu í fjárfestingarráðum á árinu 2019.

Skýringar

Skipting launa stjórnar, endurskoðunarnefndar, framkvæmdastjóra og lykilstarfsmanna niður á deildir ásamt þóknun til innri og ytri endurskoðenda vegna ársins 2019:

	A-deild	B-deild	Samtals
Stjórnar- og nefndarstörf	11.115	8.729	19.844
Endurskoðunarnefnd	2.082	1.626	3.708
Framkvæmdastjóri LSR	17.143	13.388	30.530
Lykilstarfsmenn LSR	46.475	36.501	82.975
Ytri endurskoðandi	4.283	3.345	7.628
Innri endurskoðandi	4.572	3.570	8.142

Þóknun til ytri endurskoðanda sundurliðast þannig:

	2019	2018
Ríkisendurskoðun - fjárhagsendurskoðun ársreiknings og tengd verkefni	0	4.365
Ríkisendurskoðun - önnur þjónusta	0	140
Ernst & Young (EY) - fjárhagsendurskoðun ársreiknings og tengd verkefni	4.283	1.677
	4.283	6.183

Þóknun til innri endurskoðanda sundurliðast þannig:

	2019	2018
Innri endurskoðun	4.572	4.764
Önnur þjónusta	0	25
	4.572	4.789

Þóknun til tryggingastærðfræðings sundurliðast þannig:

	2019	2018
Útreikningur á tryggingafræðilegri stöðu og tengd verkefni	1.635	1.307
Önnur þjónusta tryggingastærðfræðings	7.167	5.927
	8.802	7.234

Önnur verkefni tryggingastærðfræðings á árinu 2019 voru m.a. útreikningur á sértækum dánar- og örorkulíkum fyrir LSR ásamt útreikningi og skýrslugjöf vegna lífeyrisauka.

7. Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Innlend verðbréf:

Skráð félög:	Eignarhlutur	2019	Kostnaðarverð	2018
Marel hf.	3,8%	18.174.400	3.275.750	12.254.400
Össur hf.	5,3%	15.435.828	3.836.318	9.620.241
Brim hf.	11,2%	8.535.530	7.287.078	6.551.280
Reitir fasteignafélag hf.	11,3%	5.664.330	5.211.168	6.621.854
Hagar hf.	10,4%	5.510.040	2.743.587	5.623.688
Síminn hf.	8,6%	4.240.089	2.352.604	2.948.616
Arion banki hf.	2,6%	4.023.306	3.589.524	447.322
Festi hf.	6,7%	2.878.500	272.723	2.162.160
Icelandair Group hf.	6,1%	2.486.215	2.285.831	3.395.564
Eimskipafélag Íslands hf.	6,5%	2.287.265	3.195.359	2.751.960
Reginn hf.	5,3%	2.130.830	1.676.583	2.332.576
Tryggingamiðstöðin hf.	7,1%	1.942.242	1.361.619	1.256.652
Vátryggingafélag Íslands hf.	7,2%	1.524.104	1.659.439	1.041.194
Eik fasteignafélag hf.	5,0%	1.431.197	1.072.009	1.992.996
Sjóvá Almennar tryggingar hf.	5,1%	1.314.610	684.420	1.234.650
Iceland Seafood International hf.	2,9%	727.472	708.772	0
Sýn hf.	5,2%	543.900	434.821	752.400
Kvika banki hf.	2,2%	461.923	427.393	101.312
Skeljungur hf.	0,0%	0	(223.062)	779.809
		<u>79.311.781</u>		<u>61.868.676</u>

Óskráð félög og sjóðir um sameiginlega fjárfestingu:	Eignarhlutur	2019	Kostnaðarverð	2018
Jarðvarmi slhf.	8,3%	2.754.184	2.093.188	1.780.712
Eyrir Invest ehf.	1,8%	1.254.432	1.080.302	0
Stefnir - ST1	17,9%	1.237.080	1.136.472	596.575
Blávarmi slhf.	8,5%	1.157.876	1.202.941	0
JR Veðskuldabréf I	12,8%	757.500	621.122	710.244
SÍA III slhf.	9,8%	747.580	719.230	561.951
Frumtak 2 slhf.	10,2%	567.699	473.325	365.002
FÍ Fasteignafélag slhf.	11,9%	503.861	233.134	457.657
Umbreytingarsjóðurinn slhf.	20,0%	477.405	515.489	130.489
Veðskuldabréfasjóður ÍV II	20,0%	396.376	397.772	0
Akur fjárfestingar slhf.	9,0%	374.625	557.212	452.483
Icelandic tourism fund I slhf.	9,7%	364.319	277.389	358.255
Eldey TLH slhf.	12,9%	295.579	356.291	283.180
EDDA slhf.	9,0%	281.753	113.930	281.051
Alda Credit Fund II slhf.	15,0%	249.920	220.000	232.320
Framtakssjóður Íslands slhf.	7,4%	203.709	(366.322)	334.143
Alda Credit Fund slhf.	10,6%	203.200	166.400	193.120
Frumtak slhf.	6,7%	182.776	243.615	115.854
CrowBerry Capital slhf.	12,5%	172.748	172.748	74.857
SÍA II slhf.	9,6%	146.248	(330.345)	395.835
SF III slhf.	8,8%	143.603	108.274	146.434
Veðskuldabréfasjóður ÍV	11,3%	132.786	90.800	90.800
Freyja slhf.	15,0%	92.466	117.150	8.175
Landsbréf, Veðskuldabréfasjóður slhf.	14,9%	90.337	60.981	1.072.558
FAST-1 slhf.	11,7%	57.906	468	271.398
SÍA I	7,1%	22.283	(51.738)	25.509
Alþjóða fasteignasjóðurinn	6,6%	17.782	139.529	27.107
Auður I fagfjárfestingsjóður slf.	0,8%	10.970	(2.820)	10.691
Framtakssjóður Íslands GP hf.	7,4%	533	533	533
Veðskuld II slhf.	12,0%	478	478	478
SÍA II GP hf.	9,6%	384	384	384
SÍA III GP hf.	9,8%	357	392	361
Jarðvarmi GP hf.	9,5%	361	380	337
Blávarmi GP	8,5%	339	339	0
Eignarhaldsfélag lífeyrissjóða um verðbréfaþing ehf.	2,4%	180	180	180
Virðing, veðskuldabréfasjóður	10,0%	60	(318.306)	60
		<u>12.899.692</u>	<u></u>	<u>8.978.734</u>

Kostnaðarverð í töflu hér að ofan er skilgreint sem kaupverð að frádregnu söluverði í viðkomandi félagi, sjóði um sameiginlega fjárfestingu eða verðbréfasjóði. Þannig er ekki tekið tillit til arðgreiðslna. Sjóðurinn á ekki eignaraðild að félagi þar sem um er að ræða ótakmarkaða ábyrgð né þar sem um er að ræða dóttur- eða hlutdeildarfélag.

Skýringar

Skuldabréfasjóðir:	Eignarhlutur	2019	Kostnaðarverð	2018
Júpiter - Lausafjársgjóður	9,2%	1.511.464	1.483.835	0
Júpiter – Innlend skuldabréf	15,7%	1.495.401	1.475.971	0
Fagfjárfestingsjóðurinn Iceland Fixed Income Fund	7,1%	1.033.454	900.000	0
Akta Vaxtatækifæri	7,4%	334.411	300.000	0
Aðrir skuldabréfasjóðir	< 2%	507.681	(13.093)	8.449.280
		<u>4.882.410</u>		<u>8.449.280</u>
Innlend verðbréf samtals		<u>97.093.883</u>		<u>79.296.690</u>

Erlend verðbréf:

Sérgreind hlutabréfasöfn:	Eignarhlutur*	2019	Kostnaðarverð	2018
Morgan Stanley AEA Global Concentrated Portfolio		10.975.443	8.001.472	6.862.625
		<u>10.975.443</u>		<u>6.862.625</u>

* Eignahlutur á ekki við þegar fjárfest er í sérgreindum söfnum.

Hlutdeildarskírteini í skráðum hlutabréfasjóðum:	Eignarhlutur	2019	Kostnaðarverð	2018
Vanguard Global Stock Index	1,9%	25.448.439	18.589.001	13.130.425
SSgA World Index Fund	3,7%	22.899.295	18.579.334	10.669.630
MFS FCP Global Equity	5,4%	20.472.551	13.744.824	15.035.445
Schroder Global Active Value	14,2%	16.094.495	11.234.926	12.988.482
Wellington Global Quality Growth	2,0%	14.628.485	9.738.871	8.662.701
JP Morgan Emerging Markets Equity	0,9%	9.721.675	7.093.649	7.177.134
Storebrand Global Indeks	8,3%	9.225.983	8.653.495	0
GuardCap Global Equity Fund	5,1%	9.020.444	6.104.010	4.609.031
Jupiter European Growth	3,1%	8.569.723	5.800.128	6.449.976
Schroder Global Core	3,3%	8.418.611	835.921	7.374.153
T. Rowe Price US Large Growth	2,4%	7.522.741	1.880.695	5.622.843
Seilern World Growth	3,8%	6.545.413	3.109.341	4.651.940
Morgan Stanley Global Opportunity Fund	0,5%	5.883.146	4.485.000	3.121.303
Montanaro European Smaller Companies fund	7,2%	5.245.286	3.848.338	2.961.977
T. Rowe Price US Small Cap Fund	2,2%	4.410.299	1.666.767	3.079.990
Janus Henderson Global Equity Fund	4,9%	4.095.905	3.577.400	0
Neuberger Berman Emerging Markets Equity Fund	7,1%	3.887.716	3.634.900	0
Katla Fund Global Value	7,3%	2.128.747	1.373.534	2.186.954
Önnur hlutdeildarskírteini	< 2%	0	14.079.658	17.558.273
		<u>184.218.953</u>		<u>125.280.259</u>

Hlutdeildarskírteini í skráðum sjóðum um sameiginlega fjárfestingu:

	Eignarhlutur	2019	Kostnaðarverð	2018
LGT Crown Asia-Pacific Private Equity III	0,9%	717.113	362.370	602.784
LGT Crown Asia-Pacific Private Equity IV	1,5%	471.471	472.254	0
LGT Crown Europe Middle Market III	0,7%	334.913	251.985	262.068
LGT Crown European Markets IV	3,9%	160.568	161.401	171.979
Önnur hlutdeildarskírteini	< 2%	748.206	(1.747.523)	1.022.276
		<u>2.432.271</u>		<u>2.059.108</u>

Skýringar

Hlutdeildarskírteini í óskráðum sjóðum um sameiginlega fjárfestingu:

	Eignarhlutur	2019	Kostnaðarverð	2018
Morgan Stanley Private Markets Fund VI	5,6%	3.258.755	1.971.539	2.844.095
Oberon Credit Investment Fund IV	9,5%	2.709.343	2.752.406	0
Oberon Credit Investment Fund III	5,8%	2.146.679	1.732.297	2.115.988
Morgan Stanley AIP PECO I	4,7%	1.524.669	1.301.030	760.867
Landsbanki Private Equity II - B	9,4%	1.498.137	753.817	1.017.692
Morgan Stanley AIP PMF VII	6,8%	1.286.635	1.151.772	296.009
New Mountain Guardian III	9,5%	1.218.734	1.243.364	0
Morgan Stanley Ashbridge Transformatio	6,5%	998.829	613.740	0
Oberon Credit Investment Fund II	2,6%	936.738	892.329	1.051.328
AlpInvest Co-Investment Fund V	2,8%	902.707	809.116	467.280
KKR Global Infrastructure Investors III	4,0%	843.988	876.126	201.023
Aberdeen Asia Fund of Funds	3,2%	432.886	160.162	452.956
Landsbanki Private Equity II	8,9%	103.716	(110.303)	251.444
Partners Group Direct Equity 2019	4,7%	91.810	115.869	0
Vintage V Europe	4,0%	28.062	(298.902)	98.402
Vesey Street Fund III	6,7%	24.131	(176.937)	58.865
International Private Equity Fund II	4,5%	24.009	(323.105)	24.035
Önnur hlutdeildarskírteini	< 2%	11.139.410	6.136.162	6.416.072
		<u>29.169.237</u>		<u>16.056.057</u>
Erlend verðbréf samtals		<u>226.795.904</u>		<u>150.258.048</u>
Eignarhlutir í félögum og sjóðum samtals		<u>323.889.788</u>		<u>229.554.738</u>

8. Skuldabréf

Skuldabréf og útlán metin á gangvirði:

	2019	2018
Íbúðabréf	16.276.471	15.407.900
Ríkistryggð skuldabréf	57.213.774	60.007.736
Skuldabréf sveitarfélaga	12.146.161	6.190.740
Skuldabréf lánastofnana	26.285.615	21.028.340
Skuldabréf fyrirtækja	22.918.804	19.682.320
	<u>134.840.825</u>	<u>122.317.036</u>

Skuldabréf og útlán haldið til gjalddaga:

	2019	2018
Íbúðabréf	42.358.896	43.440.187
Ríkistryggð skuldabréf	62.635.547	65.145.297
Skuldabréf sveitarfélaga	5.615.279	7.392.231
Skuldabréf lánastofnana	802.429	3.942.826
Skuldabréf fyrirtækja	23.947.602	20.558.376
Útlán til sjóðfélaga	110.254.459	93.619.083
Önnur útlán	6.126.379	4.475.953
Niðurfærsla skuldabréfa	(1.102.545)	(936.190)
	<u>250.638.047</u>	<u>237.637.763</u>

Skuldabréf samtals	<u>385.478.872</u>	<u>359.954.798</u>
---------------------------------	---------------------------	---------------------------

Gangvirði skuldabréfa og annarra fjármálagerna má sjá í skýringu 16.1

Skýringar

9. Skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum

Fjárfestingar skiptast þannig niður á gjaldmiðla:	2019	2018
ISK	465.997.516	428.179.162
USD	199.651.188	132.152.973
EUR	28.284.127	19.557.160
DKK	15.435.828	9.620.241
	<u>709.368.659</u>	<u>589.509.536</u>

Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum:

Eignir í íslenskum krónum	65,7%	72,6%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	34,3%	27,4%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>

10. Aðrar kröfur

	2019	2018
Ófrágengin verðbréfavíðskipti	122.162	129.280
Aðrar kröfur	1.680	27.575
	<u>123.842</u>	<u>156.855</u>

11. Varanlegir rekstrarfjármunir

Bókfært verð greinist þannig:	Fasteign til eigin nota	Aðrir rekstrarfjármunir	2019	2018
Heildarverð í ársbyrjun	467.116	72.708	539.824	502.165
Viðbætur á árinu	0	0	0	21.954
Uppsafnaðar afskriftir í ársbyrjun	(44.210)	(48.722)	(92.933)	(58.644)
Afskrifað á árinu	(7.007)	(10.695)	(17.702)	(18.584)
Bókfært verð í árslok	<u>415.899</u>	<u>13.291</u>	<u>429.189</u>	<u>446.892</u>

Fasteigna- og vátryggingamat greinist þannig í lok árs:

	Fasteignamat		Vátryggingamat	
	2019	2018	2019	2018
Fasteign til eigin nota	351.550	337.450	449.750	409.300

12. Áfallin lífeyrisskuldbinding

	2019	2018
Hlutdeild í lífeyrisskuldbindingu vegna starfsmanna LSR sem greiða til B-deildar LSR	117.602	101.541

13. Aðrar skuldir

	2019	2018
Staðgreiðsla skatta af lífeyrisgreiðslum	235.939	176.379
Aðrar skuldir	236.723	195.004
	<u>472.663</u>	<u>371.383</u>

14. Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg staða sjóðsins er reiknuð í samræmi við ákvæði 39. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Útreikningurinn er gerður af tryggingastærðfræðingi sem hefur til þess tilskilda staðfestingu frá Fjármálaeftirlitinu og starfar sjálfstætt utan sjóðsins. Helstu forsendur útreikninga miðast við ákvæði IV. kafla reglugerðar nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Þar kemur m.a. fram að meta skuli dánar- og lífslíkur miðað við nýjustu dánar- og eftirlifendatöflur útgefnar af Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga. Í reglugerðinni kemur einnig fram að við núvirðisútreikning væntanlegs lífeyris og framtíðariðgjalda skuli nota 3,5% vaxtaviðmiðun umfram vísitölu neysluverðs.

Dánarlíkur miða nú í fyrsta sinn við sértækar líkur fyrir sjóðfélaga A- og B-deildar LSR. Þær eru byggðar á reynslu árána 2014 til 2018. Örorkulíkur miða einnig við sértækar líkur fyrir sjóðfélaga LSR en þær byggja á reynslu árána 2010 til 2014. Í úttekt fyrir árið 2018 var miðað við almennar lífs- og dánarlíkur Íslendinga byggðar á reynslu árána 2010 til 2014 og 60% af meðalörorkulíkum 17 íslenskra lífeyrissjóða fyrir árin 1998 til 2002.

Breyting á dánarlíkum milli ára hefur talsverð áhrif á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins í árslok 2019. Sértækar líkur fyrir sjóðfélaga LSR gera ráð fyrir að þeir lifi lengur og njóti þannig greiðslna úr sjóðnum til lengri tíma en áður en gert var ráð fyrir. Áhrif sértækna líkna draga hinsvegar úr kostnaði sjóðsins vegna örorkulífeyris. Heildaráhrif breyttra forsendna á heildarstöðu sjóðsins í árslok 2019 eru 44.181 milljón kr. eða 4,1% af skuldbindingunni.

Áhrif breyttra forsenda á tryggingafræðilega stöðu 2019	Áfallin staða	Heildarstaða
Breyting á almennum dánarlíkum (2014-2018 í stað 2010-2014)	4.159.716	7.397.891
Breyting úr almennum dánarlíkum í sérhæfðar dánarlíkur (2014-2018)	25.062.116	45.778.326
Breyting úr almennum örorkulíkum í sérhæfðar örorkulíkur	(3.249.796)	(8.995.430)
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	25.972.036	44.180.788
Staða í árslok 2019 reiknuð með sömu forsendum og notaðar voru í árslok 2018	24,7%	1,2%
Staða í árslok 2019 reiknuð með nýjum forsendum	19,1%	-2,9%

Yfirlit um breytingu á tryggingafræðilegri stöðu

Eignir	2019	2018
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjörs í árslok	1.067.016.958	943.671.527
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjörs í ársbyrjun	943.671.527	864.403.095
Breyting á endurmetinni eign á árinu	123.345.431	79.268.432
Skuldbindingar		
Skuldbindingar í árslok	1.099.083.527	977.532.703
Skuldbindingar í ársbyrjun	977.532.703	884.488.457
Breyting á skuldbindingu á árinu	121.550.824	93.044.247
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu	1.794.607	(13.775.815)

Yfirlit um breytingar á áföllnum lífeyrisskuldbindingum	2019	2018
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	495.328.691	438.872.480
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	31.412.686	30.457.748
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	32.514.959	30.328.321
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu	(8.991.218)	(7.278.160)
Hækkun vegna breytinga á lífs- og dánarlíkum	25.972.036	0
Hækkun vegna annarra breytinga	1.336.426	2.948.303
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	577.573.580	495.328.691

Breytingar á lífeyrisaukasjóði	2019	2018
Staða í upphafi árs	107.771.891	109.953.963
Ráðstöfun vegna réttindaávinnslu ársins	(8.220.817)	(7.590.083)
Hrein nafnávöxtun ársins	16.579.042	5.408.012
Staða í lok árs	116.130.116	107.771.891
Skuldbinding lífeyrisaukasjóðs vegna framtíðar	130.414.452	116.337.737
Eignir lífeyrisaukasjóðs umfram skuldbindingar	(14.284.336)	(8.565.846)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok	-11,0%	-7,4%

Lífeyrisaukasjóður hefur það hlutverk að fjármagna muninn milli jafnrar réttindaávinnslu og 65 ára lífeyristökualdurs annars vegar og aldurstengdrar réttindaávinnslu og 67 ára lífeyristökualdurs hins vegar. Þetta gildir um tiltekinn hóp sjóðfélaga að uppfylltum ákveðnum skilyrðum. Á árinu 2019 var 8.221 milljón kr. tekin úr lífeyrisaukasjóði vegna framangreinds. Á móti ávaxtaðist sjóðurinn um 16.579 milljónir kr. Staða lífeyrisaukasjóðs var 116.130 milljónir kr. í árslok 2019 en skuldbindingar vegna framtíðargreiðslna úr honum voru 130.414 milljónir kr.

Sjóðurinn hefur til varðveislu varúðarsjóð að nafnvirði 8.400 milljónir kr. sem ríkissjóður hefur lagt fram. Varúðarsjóðnum er ætlað að standa að baki lífeyrisaukasjóði ef eignir hans duga ekki. Uppreiknuð staða varúðarsjóðs í árslok 2019 var 10.044 milljónir kr. Varúðarsjóður er ekki færður meðal eigna sjóðsins í efnahagsreikningi.

Tryggingafræðileg staða lífeyrisaukasjóðs er neikvæð um 11% í árslok 2019 en þetta er í fyrsta skipti sem staðan fer út fyrir 10% markið. Sé staðan neikvæð um 10% eða meira í samfelld fimm ár skal leggja eignir varúðarsjóðs við eignir lífeyrisaukasjóðsins þannig að neikvæðu 5% viðmiði sé náð. Það er því ekki tilefni að grípa til varúðarsjóðsins að svo stöddu.

Ef staða lífeyrisaukasjóðs í árslok 2019 væri reiknuð með sömu forsendum og notaðar voru við úttekt á sjóðnum í árslok 2018 myndi staða hans batna milli ára. Staða hans væri þá jákvæð um 5.098 milljónir kr. eða 4,6% af skuldbindingunni í árslok 2019 í stað þess að vera neikvæð um 14.284 milljónir kr. eða 11%.

15. Skuldbindingar utan efnahags

Sjóðurinn hefur gert samninga sem skuldbinda hann til framtíðarfjárfestinga. Með samningunum hefur sjóðurinn skuldbundið sig til að fjárfesta í sjóðum um sameiginlega fjárfestingu fyrir ákveðna fjárhæð sem er innkölluð í nokkrum áföngum. Staða skuldbindinga í árslok er eftirfarandi:

	2019	2018
Innlendir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	3.097.698	3.943.117
Erlendir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	38.734.043	30.982.799
	41.831.741	34.925.916

16. Fjármálagerningar

16.1 Flokkar fjármálagerninga

Fjárfestingar lífeyrissjóðsins skiptast í eftirfarandi flokka fjármálagerninga:

Fjárfestingar í árslok 2019	Fjárfestingar á gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals	Gangvirði
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	323.889.788	0	0	323.889.788	323.889.788
Skuldabréf	134.840.825	109.151.915	141.486.132	385.478.872	399.600.502
	458.730.612	109.151.915	141.486.132	709.368.659	723.490.289

Fjárfestingar í árslok 2018	Fjárfestingar á gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals	Gangvirði
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	229.554.738	0	0	229.554.738	229.554.738
Skuldabréf	120.347.342	92.682.893	146.924.564	359.954.798	372.304.812
	349.902.079	92.682.893	146.924.564	589.509.536	601.859.550

16.2 Stigskipting gangvirðis

Taflan hér að neðan sýnir fjárfestingar, sem færðar eru á gangvirði, flokkaðar eftir verðmatsaðferð. Matsaðferðum er skipt í þrjú stig sem endurspeglar mikilvægi þeirra forsenda sem lagðar eru til grundvallar við ákvörðun gangvirðis eignanna. Stigin eru eftirfarandi:

Stig 1: Gangvirðismatið byggir á skráðum verðbréfum á virkum markaði. Gangvirði er síðasta skráða viðskiptaverð.

Stig 2: Gangvirðismatið byggir ekki á skráðu verði á virkum markaði heldur á upplýsingum sem eru sannreynanlegar fyrir eignina eða skuldina, t.d. af nýlegum viðskiptum ótengdra aðila eða kautilboðum frá ótengdum aðilum. Einnig er stuðst við gangvirði annarra sambærilegra fjáreigna.

Stig 3: Gangvirðismatið byggir á mikilvægum upplýsingum öðrum en markaðsupplýsingum. Í þessu stigi eru notuð gögn eins og verðmat frá rekstraraðilum fjárfestingar- og fagfjárfestasjóða, söluréttur eða verðmat sjóðsins byggt á afkomu viðkomandi félags eða samanburði við sambærilegar fjáreignir.

	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2019	409.857.242	1.350.896	47.522.474	458.730.612
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2018	318.502.954	798.475	30.600.651	349.902.079

Breytingar sem falla undir stig 3 á árinu 2019 eru eftirfarandi:

Staða í upphafi árs	30.600.651
Keypt á árinu	18.531.645
Selt á árinu / afborganir	(4.138.573)
Vextir og matsbreyting	2.528.751
Staða í lok árs	47.522.474

17. Áhættuþættir í starfsemi, áhættustýring og áhættustefna

Hlutverk stjórnar lífeyrissjóðsins samkvæmt lögum er að hafa eftirlit með starfsemi sjóðsins. Liður í því eftirliti er samþykki og innleiðing áhættustefnu. Á grundvelli hennar felur stjórn framkvæmdastjóra og forstöðumanni áhættustýringar sjóðsins umsjón með framkvæmd stefnunnar.

Áhættustefna LSR og áhættustýring byggir á reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Jafnframt byggir áhættustefnan og áhættustýringin á lögum nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, sem og reglugerð nr. 916/2009, um fjárfestingarstefnu og úttekt á ávöxtun lífeyrissjóða og vörsluaðila séreignarsparnaðar ásamt lögum nr. 1/1997, um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins.

Áhættustefna sjóðsins er eitt af lykilverkfærum stjórnar við það að uppfylla skyldur sínar sem yfirstjórn sjóðsins. Henni er beitt samhliða fjárfestingarstefnu og stuðlar að því að lífeyrissjóðurinn nái settum markmiðum með ásætlanlegri áhættu í starfsemi sinni með kerfisbundnum og öguðum vinnubrögðum.

Í áhættueftirliti LSR er áhættum skipt upp í 8 meginflokka samkvæmt reglugerð nr. 590/2017. Sumum af áhættuflokkunum er skipt í undirflokka:

Áhættuflokkun LSR

Lífeyristryggingaráhætta.
 Markaðsáhætta.
 Eigna- og skuldbindingajöfnuður, lífeyrisauki.
 Eigna- og skuldbindingajöfnuður.
 Rekstraráhætta, svik eða misferli.
 Rekstraráhætta, upplýsingatækni.
 Rekstraráhætta, úthýsing.
 Rekstraráhætta, skjölun.
 Rekstraráhætta, starfsmenn.
 Rekstraráhætta, upplýsingar.
 Rekstraráhætta, úrskurður og útborgun lífeyris.
 Stjórnarhættir.
 Mótaðilaáhætta.
 Lausafjáraáhætta.
 Samþjöppunaráhætta.

Áhættuflokkun skv. reglugerð nr. 590/2017

1. Lífeyristryggingaráhætta.
 2. Markaðsáhætta.
 3. Eigna- og skuldbindingajöfnuður.
 3. Eigna- og skuldbindingajöfnuður.
 4. Rekstraráhætta.
 4. Rekstraráhætta.
 4. Rekstraráhætta.
 4. Rekstraráhætta.
 4. Rekstraráhætta.
 4. Rekstraráhætta.
 4. Rekstraráhætta.
 4. Rekstraráhætta.
 5. Stjórnarhættir.
 6. Mótaðilaáhætta.
 7. Lausafjáraáhætta.
 8. Samþjöppunaráhætta.

17.1. Lífeyristryggingaráhætta

Lífeyristryggingaráhætta er hættu á að lífeyrissjóður vanmeti lífeyrisskuldbindingar sínar vegna vanmats eða óvissu tengdum lýðfræðilegum þáttum, svo sem forsendum um dánar- og örorkutíðni auk forsendna um vexti og verðbólgu.

LSR metur að undir þetta falli m.a. lýðfræðileg áhætta, ósamræmisáhætta, umhverfisáhætta og verðbólguáhætta.

Verðtryggðar og óverðtryggðar eignir í íslenskum krónum:

			Hlutfall	Hlutfall
	2019	2018	2019	2018
Verðtryggð skuldabréf	321.016.815	302.297.812	44,1%	50,0%
Óverðtryggð skuldabréf	64.462.056	57.656.987	8,9%	9,5%
Fjárfestingar og handbært fé alls	727.160.107	604.658.697	100,0%	100,0%

Álagspróf

Sjóðurinn framkvæmir árlega álagspróf sem hluta af eigin áhættumati sjóðsins. Markmið með framkvæmd álagsprófsins er að meta hvort tryggingafræðileg staða sjóðsins verði undir -10% miðað við mismunandi álagsþætti.

Niðurstöður álagsprófs:

	Tryggingafræðileg staða		Breyting tryggingafræðilegrar stöðu	
	2019	2018	2019	2018
Núverandi staða	(2,9%)	(3,5%)		
Tryggingafræðileg krafa lækkuð úr 3,5% í 3%	(11,3%)	(11,6%)	(8,4%)	(8,1%)
Líftöflur hliðrast um 2 ár	(8,4%)	(9,2%)	(5,5%)	(5,7%)
Örorkulíkur auknar um 10%	(3,5%)	(4,2%)	(0,6%)	(0,7%)
Vísitala neysluverðs hækkun ársins aukin um 0,5%	(3,1%)	(3,6%)	(0,2%)	(0,1%)
Gengisvísitala lækkar um 10%	(5,1%)	(5,1%)	(2,2%)	(1,6%)
Sjóðfélagalán lækka um 10%	(3,9%)	(4,4%)	(1,0%)	(0,9%)
Markaðsskuldabréf lækka um 10%	(5,4%)	(6,2%)	(2,4%)	(2,7%)
Erlend hlutabréf lækka um 10%	(5,0%)	(5,0%)	(2,1%)	(1,5%)
Innlend hlutabréf lækka um 10%	(3,8%)	(4,2%)	(0,8%)	(0,7%)

17.2. Markaðsáhætta

Markaðsáhætta er hætta á fjárhagslegu tapi eða óhagstæðum breytingum á fjárhagslegri stöðu sem stafar beint eða óbeint af sveiflum á virði eigna. LSR metur að undir þetta falli m.a. gjaldmiðlaáhætta, markaðsáhætta, uppgreiðsluáhætta, vaxtaáhætta og áhætta vegna skuldbindinga utan efnahags.

Til að fylgjast með áhættu vegna skuldbindinga utan efnahags eru tvisvar á ári teknar saman upplýsingar um ófjárfestar skuldbindingar í sjóðum um sameiginlega fjárfestingu. Sjá nánari umfjöllun í skýringarlið nr. 15.

Gengisbundnar eignir:

			Hlutfall	Hlutfall
	2019	2018	2019	2018
Gengisbundnar eignir	256.476.911	170.045.718	35,3%	28,1%
Fjárfestingar og handbært fé alls	727.160.107	604.658.697	100,0%	100,0%

Skipting gengisbundinna eigna eftir gjaldmiðlum:

	2019	2018
USD	55,4%	55,3%
EUR	13,0%	12,2%
JPY	3,7%	5,2%
GBP	6,4%	7,1%
CHF	2,1%	2,8%
Aðrir erlendis gjaldmiðlar	19,5%	17,5%
	100,0%	100,0%

17.3. Eigna- og skuldbindingajöfnuður

Hér er átt við hættuna á að eignir sjóðsins mæti ekki skuldbindingum til lengri tíma. Annars vegar er um að ræða stöðuna á sjóðnum í heild sinni en hins vegar stöðuna á lífeyrisaukasjóði en hann er hlutmengi af sjóðnum. Gerð er tryggingafræðileg úttekt á hvorum sjóð fyrir sig.

Eigna- og skuldbindingajöfnuður

Hætta á að eignir sjóðsins mæti ekki skuldbindingum til lengri tíma, sem má til að mynda rekja til óhagstæðra markaðsbreytinga sem hafa önnur áhrif á eignir en skuldbindingar. Tryggingafræðileg úttekt á sjóðnum er notuð til að

Eigna- og skuldbindingajöfnuður vegna lífeyrisauka

Hætta á að eignir lífeyrisaukasjóðs mæti ekki skuldbindingum til lengri tíma, sem má til að mynda rekja til óhagstæðra markaðsbreytinga sem hafa önnur áhrif á eignir en skuldbindingar. Tryggingafræðileg úttekt á lífeyrisauka er notuð til að fylgjast með þessari áhættu.

17.4. Rekstraráhætta

Huga þarf vel að allri rekstraráhættu tengdri starfsemi sjóðsins og er henni skipt upp í sjö undirflokk. Rekstraráhætta er skilgreind sem áhættan vegna taps sem leiðir af ófullnægjandi eða ónothæfum innri verkferlum, starfsmönnum, kerfum eða vegna ytri atburða í rekstrarumhverfi lífeyrissjóða. Áhætta vegna svika í rekstri, hvort heldur vegna starfsmanna eða utanaðkomandi áhrifa, gætu valdið sjóðnum fjárhagslegu tjóni. Huga þarf vel að verkferlum og innra eftirliti til að fylgja reglugerðum FME og reglum sjóðsins. Huga þarf reglulega að áhættu sem tengist upplýsingatækni og áhættu vegna ýmis konar útvistunar. Skemmdir eða bilanir í búnaði geta haft áhrif á daglegan rekstur og þurfa þessi atriði hjá sjóðnum að standast alla þá staðla um upplýsingaöryggi sem fyrir liggja.

Til að takmarka rekstraráhættu hefur sjóðurinn innleitt skýrar innri reglur, starfslýsingar og verkferla.

17.5. Stjórnarhættir

Stjórnarhættir snúa að samskiptum, hlutverkum og ábyrgð stjórnar, stjórnenda og starfsmanna sín á milli og gagnvart öðrum hagsmunaaðilum og hvernig þessir aðilar vinna sameiginlega að því að ná fram markmiðum lífeyrissjóðsins. Stjórnarhættir fela í sér fylgni við góðar venjur og viðmið sem varða markmið og stefnur lífeyrissjóðs, hvernig rekstur hans er skipulagður, skilgreiningu á hlutverkum og ábyrgð, virkni innra eftirlits og hvernig upplýsingaflæði er háttað innan sjóðsins.

LSR metur að undir þetta falli m.a. orðsporsáhætta, pólitísk áhætta og áhætta vegna laga og reglna.

17.6. Mótaðilaáhætta

Hætta á fjárhagslegu tapi sökum þess að mótaðili uppfyllir ekki skuldbindingar sínar. LSR metur að undir þetta falli m.a. útlánaáhætta, uppgjörshætta og afhendingaráhætta.

Vanskil útlána og skuldabréfa greinast þannig:

			Hlutfall	Hlutfall
	2019	2018	2019	2018
Útlán til sjóðfélaga	42.100	82.530	0,04%	0,09%
Önnur skuldabréf	0	0	0,00%	0,00%
Vanskil samtals	42.100	82.530	0,01%	0,02%

Varúðarniðurfærsla vegna útlána og skuldabréfa:

Í árslok 2018	936.190
Í árslok 2019	1.102.545
Breyting á niðurfærslu	166.354

17.7. Lausafjánhætta

Hætta á að lífeyrissjóður hafi ekki yfir nægu lausu fé að ráða til að standa undir skuldbindingum sínum eða þurfi að selja eignir á óviðunandi verði.

Ástæður þess geta m.a. verið minni iðgjaldagreiðslur frá launagreiðendum eða óvænt útstreymi fjár.

Í fjárfestingarstefnu er markmið um hlutfall lausafjár eftirfarandi: Miða skal við að vægi innlána sé 1% af hreinni eign en þó að hámarki 10%. Jafnframt skal miða við að vægi óbundinna innlána (lausafé) sé 50% af hlutfalli innlána en það er talið nægjanlegt í ljósi jákvæðs greiðsluflæðis og lágrar lífeyrisbyrði sjóðsins.

A-deild LSR er sjóður í innborgunarfasa, eins og sést í meðfylgjandi töflu. Hlutfall lífeyris af iðgjöldum er einungis 28,1% fyrir árið 2019 og lausafjánhætta sjóðsins er því óveruleg.

Hlutfall lífeyris af iðgjöldum:	2019	2018
Lífeyrir	9.210.854	7.476.072
Iðgjöld	32.805.049	30.557.833
Lífeyrisbyrði	28,1%	24,5%

17.8. Samþjöppunaráhætta

Hættan á auknu fjárhagslegu tapi vegna of mikillar samþjöppunar eigna. LSR metur að undir þetta falli m.a. hættan á of lítilli dreifingu mótaðila og landsáhættu. Í mótaðilaáhættu er Ríkissjóður Íslands undanskilinn, enda eru eignir á hans ábyrgð áhættuminnstu eignir sjóðsins. Hins vegar getur landsáhætta einnig átt við Ísland.

Til að fylgjast með samþjöppunaráhættu er ársfjórðungslega skoðað hvernig eignir sjóðsins skiptast á mismunandi flokka verðbréfa sbr. 36 gr. laga nr. 129/1997 en jafnframt er skoðað hvernig eignir skiptast t.a.m. á landsvæði, atvinnugreinar, útgefendur verðbréfa og rekstrarfélög. Hér að neðan er samantekt á skiptingu eigna eftir flokkum verðbréfa úr fjárfestingarstefnu fyrir árið 2020.

Flokkur skv. 36.gr. laga nr. 129/1997	Eign 31.12.2019	Stefna 2020	Vikmörk 2020
(1) A.a Skuldabréf með ríkisábyrgð	24,5%	20%	15% - 30%
(1) A.b Fasteignaveðtryggð skuldabréf	15,5%	18%	10% - 25%
(2) B.a Skuldabréf með ábyrgð sveitarfélaga	2,4%	2%	0% - 5%
(2) B.b Innlán	2,4%	1%	0% - 10%
(2) B.c Sértryggð skuldabréf	3,3%	4%	0% - 10%
(3) C.a Skuldabréf lánastofnana	0,4%	1%	0% - 5%
(3) C.b Hlutdeildarskírteini verðbréfasjóða	25,5%	27%	15% - 35%
(4) D.a Skuldabréf fyrirtækja	5,1%	5%	0% - 10%
(4) D.b Skuldabréf sjóða um sameiginlega fjárfestingu	1,7%	2%	0% - 10%
(5) E.a Hlutabréf	13,4%	12%	5% - 15%
(5) E.b Hlutdeildarskírteini sjóða um sameiginlega fjárfestingu	5,7%	8%	3% - 15%
(5) E.c Fasteignir	0,0%	0%	0% - 1%
(6) F.a Afleiður	0,0%	0%	0%
(6) F.b Aðrir fjármálagerningar	0,0%	0%	0%

Kennitölur

18. Fimm ára yfirlit	2019	2018	2017	2016	2015
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt					
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar.....	(2,9%)	(3,5%)	(2,3%)	2,8%	(9,5%)
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar.....	19,1%	18,8%	23,0%	27,2%	2,7%
Ávöxtun á ársgrundvelli					
Nafnávöxtun.....	16,1%	5,2%	7,1%	4,3%	9,8%
Raunávöxtun.....	13,1%	1,9%	5,3%	2,1%	7,6%
Hrein raunávöxtun.....	13,0%	1,8%	5,2%	2,0%	7,5%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	5,8%	4,8%	5,7%	6,2%	6,1%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	5,4%	4,4%	1,4%	0,7%	1,6%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	39,7%	34,3%	30,9%	28,8%	36,3%
Skráð skuldabréf.....	29,3%	34,7%	38,3%	40,7%	47,2%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	5,9%	4,2%	5,0%	4,0%	5,5%
Óskráð skuldabréf.....	25,1%	26,7%	25,7%	26,6%	10,9%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	65,7%	72,6%	75,6%	81,9%	77,1%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	34,3%	27,4%	24,4%	18,1%	22,9%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga.....	27.330	26.495	25.402	24.575	23.895
Fjöldi lífeyrisþega.....	8.140	7.177	6.125	5.268	4.506
Fjöldi sjóðfélaga í árslok.....	68.408	66.284	63.992	61.700	59.522
Stöðugildi *.....	29,7	26,7	24,4	23,0	19,9
Fjárhæðir á föstu verðlagi (í milljónum króna)					
Iðgjöld.....	33.237	31.876	29.754	155.012	24.831
Lífeyrir.....	9.332	7.799	6.539	5.518	4.891
Hreinar fjárfestingartekjur.....	100.874	30.817	38.701	11.543	35.364
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður.....	738	717	536	443	396
Breyting á hreinni eign.....	124.037	54.177	61.380	160.595	54.922
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	68,0%	66,0%	63,8%	59,5%	52,6%
Örorkulífeyrir.....	27,8%	29,6%	31,6%	35,5%	41,7%
Makalífeyrir.....	2,3%	2,4%	2,5%	2,5%	2,7%
Barnalífeyrir.....	1,9%	2,0%	2,1%	2,6%	3,0%
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	28,1%	24,5%	22,0%	3,6%	19,7%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum.....	2,2%	2,3%	1,8%	0,3%	1,6%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	14,9%	5,1%	6,9%	2,5%	10,0%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna.....	0,11%	0,12%	0,10%	0,10%	0,11%

* Stöðugildi LSR á árinu 2019 voru 53 talsins, þar af var hlutdeild A-deildar 29,7 stöðugildi og B-deildar 23,3.

Viðauki I

Deildaskipt yfirlit LSR 2019

Sameiginlegt yfirlit samtryggingardeildar og séreignardeildar

Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins

Engjateigi 11

105 Reykjavík

711297-3919

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris

	2019	2019	2019	2019	2018
Iðgjöld	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LSR
Iðgjöld sjóðfélaga	8.373.416	401.028	960.981	9.735.424	9.222.924
Iðgjöld launagreiðenda	24.140.119	1.288.369	548.454	25.976.942	24.573.391
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	1.424	0	10.727	12.151	(8.489)
Lífeyrishækkunar	0	20.447.691	0	20.447.691	19.743.274
Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði	290.090	164.538	0	454.627	404.050
Innborganir og uppgjör vegna skuldbindinga	0	8.188.970	0	8.188.970	6.547.294
Séreignariðgjöld ráðstafað inn á fasteignalán	0	0	(420.680)	(420.680)	(418.960)
	<u>32.805.049</u>	<u>30.490.595</u>	<u>1.099.482</u>	<u>64.395.126</u>	<u>60.063.484</u>
Lífeyrir					
Heildarfjárhæð lífeyris	8.991.218	53.329.068	598.621	62.918.906	57.636.228
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	219.636	21.998	0	241.634	219.449
	<u>9.210.854</u>	<u>53.351.066</u>	<u>598.621</u>	<u>63.160.541</u>	<u>57.855.677</u>
Hreinar fjárfestingartekjur					
Hreinar tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum	69.529.211	33.347.469	1.742.835	104.619.515	9.382.107
Hreinar tekjur af skuldabréfum	30.080.607	9.083.420	87.317	39.251.345	32.722.048
Vaxtatekjur af bundnum bankainnistæðum	0	0	347.375	347.375	377.699
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé	330.350	748.728	9.995	1.089.074	4.036.982
Vaxtatekjur (gjöld) af iðgj. og öðrum kröfum	4.302	(7.024)	0	(2.722)	31.640
Fjárfestingargjöld	(382.795)	(95.595)	(4.855)	(483.245)	(367.121)
	<u>99.561.676</u>	<u>43.076.999</u>	<u>2.182.667</u>	<u>144.821.342</u>	<u>46.183.356</u>
Rekstrarkostnaður					
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	728.353	559.849	12.875	1.301.077	1.288.362
Önnur gjöld	3.719	8.380	0	12.099	11.610
	<u>732.072</u>	<u>568.229</u>	<u>12.875</u>	<u>1.313.176</u>	<u>1.300.000</u>
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris	122.423.799	19.648.299	2.670.654	144.742.751	47.091.192
Hrein eign frá fyrra ári	607.066.905	248.892.046	16.819.694	872.778.645	825.687.453
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	729.490.704	268.540.344	19.490.348	1.017.521.397	872.778.645

Efnahagsreikningur

	2019	2019	2019	2019	2018
	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LSR
Eignir					
Fjárfestingar					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	323.889.788	137.776.275	9.794.131	471.460.193	353.316.216
Skuldabréf	385.478.872	114.648.360	991.317	501.118.548	478.403.904
Bundnar bankainnstæður	0	0	8.354.466	8.354.466	7.593.138
Aðrar fjárfestingar	0	59.618	0	59.618	58.983
	<u>709.368.659</u>	<u>252.484.252</u>	<u>19.139.913</u>	<u>980.992.824</u>	<u>839.372.242</u>
Kröfur					
Kröfur á launagreiðendur	2.367.830	289.908	6.381	2.664.120	2.744.435
Aðrar kröfur	123.842	92.140	11.808	227.789	144.110
	<u>2.491.672</u>	<u>382.048</u>	<u>18.188</u>	<u>2.891.909</u>	<u>2.888.544</u>
Ýmsar eignir					
Varanlegir rekstrarfjármunir	429.189	0	0	429.189	446.892
Handbært fé	17.791.448	17.358.156	357.177	35.506.781	32.171.835
	<u>17.791.448</u>	<u>17.358.156</u>	<u>357.177</u>	<u>35.506.781</u>	<u>32.171.835</u>
Eignir samtals	<u>730.080.969</u>	<u>270.224.456</u>	<u>19.515.278</u>	<u>1.019.820.703</u>	<u>874.879.513</u>
Skuldir					
Áfallin lífeyrisskuldbinding	117.602	193.700	0	311.303	282.627
Aðrar skuldir	472.663	1.490.411	24.930	1.988.004	1.818.240
Skuldir samtals	<u>590.265</u>	<u>1.684.112</u>	<u>24.930</u>	<u>2.299.307</u>	<u>2.100.868</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	<u>729.490.704</u>	<u>268.540.344</u>	<u>19.490.348</u>	<u>1.017.521.397</u>	<u>872.778.645</u>
Eignir utan efnahagsreiknings					
Krafa á launagr. skv. 33. gr. laga nr. 1/1997		508.218.196		508.218.196	474.818.135

Sjóðstreymi

	2019	2019	2019	2019	2018
Inngreiðslur	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LSR
Löggjöld	32.772.568	30.651.813	1.109.024	64.533.405	59.898.512
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	261.498	370.605	13.611	645.714	0
Aðrar inngreiðslur	110.783	36.281	13.969	161.032	185.540
	<u>33.144.849</u>	<u>31.058.699</u>	<u>1.136.604</u>	<u>65.340.151</u>	<u>60.084.051</u>
Útgreiðslur					
Lífeyrir	9.151.294	53.378.461	613.008	63.142.764	57.774.808
Rekstrarkostnaður	710.080	497.564	16.583	1.224.227	1.199.571
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	0	0	0	0	21.954
Aðrar útgreiðslur	126.584	142.759	4.121	273.464	267.511
	<u>9.987.957</u>	<u>54.018.785</u>	<u>633.713</u>	<u>64.640.455</u>	<u>59.263.845</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	<u>23.156.891</u>	<u>(22.960.086)</u>	<u>502.891</u>	<u>699.697</u>	<u>820.207</u>
Fjárfestingarhreyfingar					
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	1.962.348	893.559	24.175	2.880.083	2.739.906
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(75.838.452)	(26.886.249)	(2.249.871)	(104.974.572)	(68.899.420)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	48.745.767	36.771.155	2.473.548	87.990.470	32.703.205
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	43.918.128	17.480.837	21.564	61.420.529	57.052.827
Keypt skuldabréf	(57.304.326)	(8.141.339)	(506.460)	(65.952.125)	(79.707.117)
Seld skuldabréf	17.928.776	3.228.633	83.452	21.240.860	37.706.326
Ný bundin innlán	0	0	(410.000)	(410.000)	(390.000)
Seldar fullnustueignir	0	0	0	0	112.497
Gjöld vegna fullnustueigna	0	(634)	0	(634)	(2.988)
	<u>(20.587.760)</u>	<u>23.345.962</u>	<u>(563.592)</u>	<u>2.194.610</u>	<u>(18.684.764)</u>
Hækkun/(lækkun) á handbæru fé	2.569.132	385.876	(60.701)	2.894.307	(16.782.315)
Gengismunur af handbæru fé	73.155	371.099	(3.616)	440.638	2.986.380
Handbært fé í upphafi árs	<u>15.149.161</u>	<u>16.601.181</u>	<u>421.493</u>	<u>32.171.835</u>	<u>45.967.770</u>
Handbært fé í lok árs	<u>17.791.448</u>	<u>17.358.156</u>	<u>357.177</u>	<u>35.506.781</u>	<u>32.171.835</u>

Kennitölur LSR

Fimm ára yfirlit	2019	2018	2017	2016	2015
Ávöxtun					
Nafnávöxtun.....	16,6%	5,6%	7,6%	3,0%	8,7%
Raunávöxtun.....	13,6%	2,3%	5,7%	0,9%	6,6%
Hrein raunávöxtun.....	13,4%	2,1%	5,6%	0,8%	6,5%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	5,6%	4,7%	5,6%	6,3%	6,5%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	5,6%	4,6%	1,4%	0,7%	1,7%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	42,4%	37,6%	35,7%	34,6%	41,3%
Skráð skuldabréf.....	28,4%	32,5%	36,4%	37,6%	40,2%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	5,6%	4,5%	4,9%	3,8%	4,7%
Óskráð skuldabréf.....	22,6%	24,6%	23,0%	23,0%	12,8%
Bankainnistæður, bundnar.....	0,9%	0,8%	0,0%	0,9%	1,0%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	63,9%	69,8%	71,4%	75,0%	69,0%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	36,1%	30,2%	28,6%	25,0%	31,0%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga.....	32.128	31.703	30.809	30.324	30.080
Fjöldi lífeyrisþega.....	25.472	23.805	21.142	19.626	18.175
Fjöldi sjóðfélaga í árslok *.....	112.840	111.065	107.053	104.798	102.844
Stöðugildi.....	53,0	49,7	48,4	49,3	45,4
Fjárhæðir á föstu verðlagi (í milljónum króna)					
Iðgjöld.....	63.546	61.024	75.968	171.857	42.196
Lífeyrir.....	62.328	58.781	50.744	46.081	40.543
Hreinar fjárfestingartekjur.....	142.913	46.922	57.701	9.884	53.129
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður.....	1.284	1.309	1.011	930	878
Breyting á hreinni eign.....	142.835	47.844	81.915	134.719	53.927
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	82,1%	81,7%	80,4%	79,6%	77,9%
Örorkulífeyrir.....	5,9%	5,9%	5,9%	6,3%	7,3%
Makalífeyrir.....	11,7%	12,2%	13,4%	13,8%	14,3%
Barnalífeyrir.....	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%
Aðrar útgreiðslur.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	98,1%	96,3%	66,8%	26,8%	96,1%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum.....	2,0%	2,1%	1,3%	0,5%	2,1%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	15,3%	5,4%	7,3%	1,4%	8,7%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna.....	0,14%	0,15%	0,13%	0,13%	0,14%

* Fjöldi sjóðfélaga í árslok er samantlagður fjöldi sjóðfélaga í öllum deildum LSR. Það hefur þau áhrif að einhverjir sjóðfélagar eru taldir oft en einu sinni.

Kennitölur fyrir árið 2017 hafa verið endurreiknaðar m.t.t. sameiningar LH við B-deild LSR en hún tók gildi 01.01.2018. Kennitölur árána 2016 og fyrr hafa hinsvegar ekki verið endurreiknaðar og eru því ekki að fullu samanburðarhæfar.